DIARI CATALA
d'Avisos, Noticies i Anuncis

PREUS DE SUSCRIPCIÓ
Barcelona { Edició vespre. 1 ptes. mes; Edició matí. 1 » »
Fòra: { Espanya. . . . 4'50 ptes. trim.; Unió postal. . . 9 » »
Paquet de 30 números . . 90 centims.

La Veu de Catalunya

5 cent.

Redacció i Administració
Carrer d'Escudellers, 10 bis, entresol
(PROP DE LA RAMBLA)
IMPREMTA:
Escudellers, 10 bis, baixos
Telèfon 184

Anuncis, esqueles, comunicats i reclams a preus convencionals. Per a l'edició del vespre s'admeten esqueles mortuories fins a les sis de la tarda. Per a l'edició del matí, fins a les tres de la matinada.

Any XXIV núm. 5,534 — Barcelona: Dijous 1 d'octubre de 1914 — Edició del VESPRE

SANT DEL DIA: El St. Angel Custodi d'Espanya
Sant de demà: Els Sts. Angels de nostra Guarda.—**Quaranta hores**: A la iglesia de Ntra. Sra. dels Angels de Religioses de Sant Domingo.—Hores d'exposició: De 2/4 de nou del matí a 2/4 de set de la tarde.—**Demà**: A la mateixa iglesia.—**Cort de María**: Ntra. Sra. de la Mercè, a sa iglesia, priv. ez., o a la de. Pi.—**Demà**: Ntra. Sra. dels Angels, a sa iglesia.—**Missa d'avui**: Octava de Ntra. Sra. de la Mercè; c. blanc.—**La de demà**: Sts. Angels Custodis; c. blanc.—**Adoració nocturna**: Dama, dia 2. Torn de Sant Joan Evangelista.

Observatori Meteorològic de la Universitat.—Director: E. Alcobé.—30 setembre
HORES D'OBSERVACIÓ: 9 matí; 15 tarda.— Baròmetre a 0° al nivell del mar 761'80; 760'01.— Temperatures: Màxim al sol: 33'8 ombra.—Mínima, 19'2 ombra; ... reflector.— Temperatura a l'ombra: 21'1; ...— Pluja a les 24 hores: ...—Aigua evaporada en milímetres: 1'0. Graus d'humitat: 68; 62.— Direcció del vent: S. E.; S. S. E.—Velocitat del vent 29 km.—Estat del cel: nuvolós.-Núvols: Classes Cu.; CK.- Quantitat: 0'4; 0'5.—Observacions particulars: 00.— Sortida del sol: 5'46.— Posta: 5'35. — Sortida de la lluna: ... — Posta 1'45 m.

J. Marsans Rof i fills
Valors, Cupons, Giros, Canvi de Monedes, Comptes corrents, Viatges
(RAMBLA CANALETES, 2)

DR. BALCELLS dels Hospitals de París. Estómach y Budells RAIGS X. — Claris. 71. — De 3 a 5.

Llorens Bau Diputació, 273, segón, 2.ª—Academia de cant, estudi i repàs d'óperes, solfeig i piano, elemental i superior.

MOSAICHS E. F. ESCOFET & C.ª
Ronda Sant Pere, 8

ANÓNIMA CLAUDI DURÁN
«Construccions Monier»
DE CIMENT I FERRO
Ronda Sant Pere, 44, baixos
Paviments de lloses i llosetes granitiques (patent d'invenció número 58.183)
Son sempre nous; no's desgasten; no rellisquen
Els millors per a quadres de fàbriques, andens de ferrocarrils, aceres i en general per a locals de molt tràfec
Graons granitics per a escales de molta circulació

DR. BOADA Vies urinaries. Mals de la pell. Extirpació del pél moixí. Raigs X. Electroterapia. Carrer Corts, 612. De 2 a 4 i de 6 a 7.

COL·LEGI DE CATALUNYA
Beneit especialment per S. S. el Papa Lleó XIII
Dirigit per les professores D.ª Josepa, D.ª Francisca, D.ª M.ª del Remei i donya Carme Ferràn, amb la cooperació de distingits professors. Director espiritual. Ensenyança graduada. Pàrvules. Classe Elemental i Superior. Magisteri. Classe especial de Gramàtica i Literatura Catalana per un renomenat professor. L'idioma francès forma part del plan d'estudis. Anglès. Comerç a càrrec de l'Academia Cots. Espaiosos patis d'esbarjo.
CLARÍS, NÚM. 31, PRINCIPAL I PRIMER

EL SIGLO
GRANS MAGATZEMS
Continúa l'EXPOSICIÓ i VENDA
de
Articles per a Col·legial
OCASIONS EXCEPCIONALS
Dilluns, 28 de setembre i dies següents
Exposició i Venda de
Novetats de l'Estació
Vestits, Abrics, Bruses, Faldilles, Bates, Refajos, Cotilles, Pelletería, Llanes, Sedes, Velluts, Sombreros,
Calçat per a senyora i nens, etc., etc., a
PREUS SUMAMENT REDUITS
TOTS ELS DIVENDRES
Venda de CORTES i RETALLS

MÁQUINES FRIGORÍFIQUES
David Ferrer & C.ía S. en C.
94, Passeig de Gracia, 94
BARCELONA

ACADEMIA BAIXAS
ENSENYANÇA DE
DIBUIX I PINTURA
ESPECIALITAT PER A LA CARRERA DE
ARQUITECTES, ENGINYERS I BELLES ARTS
De dia i de nit per a ambdós sexes
CARRER DEL PI, 1, PRIMER

A. VALENTÍ
Fàbrica de Joiería i Platería
Alt Sant Pere, 13-15 i Cameros, 2
(davant l'Orfeó Català)
Pròxima Exposició de Joiería
ALTA NOVETAT
Gran assortit en arrecades i anells de brillants i safirs tallats
TALLA PATENTADA. — ULTIMA CREACIÓ

MASTIC VEGETAL
INALTERABLE
Fórmula Tobella
Pera tota mena d' empelts y feridas de las plantas
Pot usarse sempre y no danya may.
S' aplica ab un pinzell, en fret.
Primpcesa, 11, pral.-BARCELONA

Casa Bracons TALLERS, 74 bis (devant Hospital Militar) PELAYO, 8, interior (toc. Plassa Universitat)
SECCIÓ DE VENDES AL DETALL - Panyería, Géneros de punt, Tovalloles, Llencería i Teixits. RETALLS PANYERIA.

Tusquets i C.ª, S. en C.
Canvi, Valors, Cupons. Rambla Centre, 9

El Conflicte Europeu

Crònica tècnica de la guerra

Italia abans del conflicte

Els aconteixements es precipiten pel cantó d'Italia. Els següents fets ho proven inequívocament:

Agombolament d'infinites provisions de boca i de cartutxería a la vall del Po;

concentració a la provincia vèneta de 400.000 soldats armats en peu de guerra;

la declaració anglesa de que desistía d'oposar-se a que Italia es quedés les illes de l'Egeu que ocupa des de la guerra balkànica i que's va comprometre a abandonar en 1914;

la mobilització de Rumanía estretament lligada amb Italia.

Coincideixen amb aquestes noves periodístiques les particulars — i de font ben directa — que'n tenim nosaltres. Un estudiós oficial, que ha corregut mitja Europa i que ocupa en aquell Estat Major un lloc brillant, ens escriu una carta, impublicable en sa integritat, de la qual són aquests paràgrafs el primer i l'últim:

«Acabem d'arribar d'Insbruck i Trento, després de peripecies mil, i torno a vestir l'uniforme que tant estimo, deixant mon estrafalari trajo de traginer de grans... Des del meu nou lloc de la frontera vos enviaré la pròxima lletra, esperant poder parlar-vos de felices realitzacions, més que, com fins ara, de discusions de plans.»

L'actitut d'Italia pot portar un canvi tan gros a la guerra actual, que és necessari ponderar ses forces, i, abans de això, coneixer bé «son cas».

Anem a resumir-lo en dos articles, que parlaràn, respectivament, d'Italia abans i després del conflicte actual.

Avui ens concretem al primer.

I

Italia, gran potencia

Aquest poble, des de sa unificació fà uns cinquanta anys, és considerat justament com a potencia de primer ordre.

No's cregui, per això, en un gran avenç italià en lo econòmic, en lo científic, o simplement una gran extensió de terra o una densa acumulació d'habitants. Tampoc és son exèrcit brillantíssim.

Econòmicament està a la ratlla d'Espanya. El pauperisme mina sos pobles del sur. La seva hisenda està menys seriament organitzada que la espanyola, des dels deu anys darrers. La seva xarxa de carrils és pobra com la nostra. Per migdia hi arrela encara el bandolerisme. En les esferes polítiques les disbauxes econòmiques estàn a l'ordre del dia, si bé castigades molts cops amb forta mà.

En lo científic, tampoc han lograt crear un ambient de factor europeu. Clar està que fora injusticia posar-la, per aquest cantó al nivell d'Espanya. Però els homes aillats d'aquí que's diuen Ramon i Cajal i Menéndez Pelayo, són representats allà també per noms aillats, encara que triplicant el nostre nombre.

Son exèrcit, en lo respectiu a qualitat, tampoc li dóna aires de gran potencia. A Abisinia fracassà amb fracàs sorollós, anorreat pel Negus. Les gestes de la conquesta de la Tripolitania i Cirenaica, tampoc sumen molt mèrit: era conquesta fàcil i segura. L'aspecte espinós era el diplomàtic.

A què's deu, doncs, el caràcter de gran potencia que's concedeix a Italia? A quatre causes: al nombre de son exèrcit, a sa marina de guerra, a sa activa diplomacia, a sa posició mediterrània.

L'exèrcit que sosté, fent sacrificis grandíssims, és nombrós. Part d'ell està sempre en peu de guerra, la vista fixa als Balkans i al golf de Venecia. Les academies més renomenades d'Europa són plenes d'oficials italians, pensionats amb sous esplèndids. N'hem trobat a tot arreu: a París, a Berlín, a totes les maniobres mondials, sempre estudiant, amb una perseverancia impropia d'un poble mediterrani.

La marina de guerra és també nombrosa i ben armada. Està clar que no's pot posar al costat de la anglesa o Alemanya; però és superior a la austriaca.

Sa diplomacia s'ha ficat a tot arreu. Quan li han demanada, ha dit la seva, i l'ha dita amb fermesa. Quan no li han demanada, s'hi ha ficat a la força, com pertocant-li de dret. Ara mateix, la major ofensa que ha sentit Italia de part d'Austria és que no li consultés son ultimatum a Serbia, com feu amb Alemanya. «Si no'ns considares com a factor, obrarem deslligats: és natural». El una diplomacia que no oblida cap desaire. Es fa consultar a la força, si no de grat.

La posició mediterrania d'Italia és excel·lenta. Unida a son exèrcit i a sa esquadra, pot acabar de fer el pès en algunes lluites internacionals. Vegi's la carta adjunta. Italia domina l'Adriàtic i el golf de Lió. Per sa possessió de Sardenya, té gran poder en el mig Mediterrani Occidental. Sols li són superiors Espanya, amb part de l'estret i ses immenses costes, i Anglaterra, amb Gibratar atapait de vaixellls de guerra. Per Sicilia té part de la clau que obre la porta entre'l Mediterrani Oriental i l'Occidental. Des de Trípoli domina gran part del cantó oriental del nostre mar llatí.

II

Aspiracions nacionals

Hi hà encara un altre factor que fan a Italia gran potencia. I aquest tindrà tanta influencia en l'actual guerra, que bé's mereix paràgraf apart: són les aspiracions italianes en el doble sentit nacional i imperialista. Italia VOL COSES, i treballa per a adquirir-les. I aquest capdal de voluntat i d'ideals, unit a un treball constant i a una preparació militar adequada per a obtenir uns certs fins, és una riquesa innegable, que dóna una gran consideració.

Nacionalment parlant, Italia vol reunir en sa esfera política a totes les gents que parlen italià; és a dir, vol que l'«Estat Italià» sigui una realitat absolutament adequada a la «Raça Italiana». Això fa que's considerin com terres tard o d'hom a conquistar el Trentí i Trieste (vegi's els 6 i 7 de la carta adjunta), i fins, sisquera més remotament, el troç de la Suiça que parla italià.

Sortint ja de les necessitats nacionals, i entrant a les conquestes més o menys justes, Italia vol:

ocupar part de la costa albanesa, a fi de tenir a l'Adriàtic una preponderancia absoluta, i tancar aquesta porta mediterrania al pan-slavisme;

afiançar i aixamplar son imperi colonial africà pel cantó de Somalilandia, a fi d'assegurar a la nació productes equatorials i primeres materies; i

obtenir cap al llunyà Mar Pacific alguna base carbonera i estratègica, en vistes a la futura grandesa comercial de la raça groga i de l'occident americà.

Italia, que té febre de creixença, ha escrit en son programa, entre una dotzena de nobles aspiracions, aquestes quatre que afecten a l'ordre internacional.

I això, més que rès, l'ha posada a la categoría de gran potencia.

III

La Triple Aliança

Aconteixements guerrers, perills comercials, vista curta d'alguns homes polítics italians ja morts, van portar a Italia a concordar amb Alemanya i Austria, formant la «Triple Aliança».

La seva adhesió a Alemanya era, certament, lògica. Cap interès alemany s'oposava als interessos italians, i podíen, en consequencia, anar juntes. Però, ¿podía dir-se lo mateix respecte d'Austria? Aquesta era la que manava al Trentí i a Trieste, aspiracions italianes; aquesta era la que volía apoderar-se de la Bosnia i Herzegovina—i ho feu, a no trigar—per a dominar a l'Adriàtic. ¿Còm era possible una unió sòlida amb un poble al qual s'havía de fer la guerra, si es volien realitzar els ideals italians?

Certament que s'aduía el perill francès, que, des de Marsella a dalt i Alger i Tunis a baix, dominava el Mediterrani. Però això del «domini del Mediterrani» ha sigut una pura ficció des de que Anglaterra s'ha apoderat de les seves tres portes: Gibraltar, Suez i Malta (la carta).

Aixís fou que molts polítics i la generalitat d'escriptors, ja fa anys que veníen sostenint una campanya a fi de que Italia's separés de la Tríplice. I això adquirí més força amb dos fets greus que vam citar un altre dia: la negativa enèrgica d'Austria, quan Italia anava a apoderar-se d'Albania fa dos anys. Entre Italia i Turquía, es posaven al costat de Turquía, tant Alemanya com Austria. Italia callà i desestí. Però la Tríplice, moralment, era ja desfeta.

Vé l'assassniat de Sarajevo. Austria declara la guerra a Servia, sense consultar a sa aliada Italia, i consultant a sa aliada Alemanya. Italia, segons es desprèn dels textes publicats pel ministeri d'Estat anglès, treballà per la pau europea. Rompuda aquesta, Italia es declarà solemnement neutral, amb gran estupefacció de les cancillerîes aliades.

A la demanda d'explicacions feta per Austria, Italia contestà: «L'Aliança és defensiva. Vostra guerra no és de defensa, sinó d'atac.» A la demanda, més enèrgica, d'Alemanya, contestà simplement: «Els pobles, més que la paraula donada i els pactes escrits, han de tenir en compte ses necessitats. Són paraules del vostre canciller, en sessió solemne.» Alemanya no contestà oficialment. Es diu que el Kaiser, particularment, escrigué al rei d'Italia: «Vencedor o vençut, em recordaré de la vostra traició.»

Aixís foren les respostes oficials. Al públic se'n donà un'altra de més llarga, en forma de nota oficiosa, que deia, en extracte:

«Austria ataca, no és atacada — Austria i Alemanya es neguen a entrar en conversa amb Russia, per a conjurar el conflicte. — Austria vol dominar el món balkànic, contra els interessos italians. — Alemanya declara la guerra a França i a Russia. — Austria no consultà a Italia sobre sa nota a Servia, donant-la abans a les agencies que a ella. A Italia rès se li consulta. Només se li dóna compte de les decisions preses, com si fós un simple criat executor. — Austria és nostra enemiga als Balkans, on només ha fet que entrebancar-nos. Ella, en 1912, ens va donar l'alto! quan anavem a intervenir en els Balkans. Ara, nosaltres, lògicament, podríem fer-li lo mateix, quan ataqui a Servia. I no obstant, no ho hem fet. — Fóra monstruós que Italia treballés per Austria contra Italia mateixa.»

U. C. d'E. M.

L'Ateneu i la catedral de Reims

Ha sigut dirigit al senyor Cónsul de França, a Barcelona, el següent document:

«Señor Cónsul General:

Al dirigirse a V. S. no entiende el Ateneo Barcelonés alterar en lo más mínimo las relaciones de leal neutralidad en que vive España respecto de las grandes naciones a quienes afecta la actual conflagración ni prejuzgan el fondo de esa lucha sobre el cual no puede esta corporación formular más que un anhelo ferviente: paz, paz inmediata, honrosa, y duradera para todos.

Pero el objeto de la presente manifestación es mucho más concreto y limitado. No se roza ni con la esencia del conflicto ni con prejuicio alguno favorable o adverso a cualquiera de los contendientes. Se trata de un alto interés universal lesionado por métodos o fatalidades de la guerra.

La destrucción de la Catedral de Reims constituye, senyor cónsul, una pérdida irreparable para Francia; pero ha venido a mutilar también, hiriéndole en uno de sus elementos más gloriosos, el patriotismo artístico de la humanidad. Jamás desde que se perdió el secreto de la antiguedad clásica, la piedra animada por la nueva ley del mundo ya cristiano, había vuelto a florecer y sonreir como en ese templo de las dos mil trescientas estatuas y de las cristalerías ingénuas y maravillosas, velando en torno de la Santa Ampolla legendaria que ofreció el oleo del bautismo a Cladoveu y el de la consagración de Carlomagno.

Ha bastado un dia de furor para que esa veneranda gloria de ocho siglos sobre la cual persistía el inmediato reflejo de la Galia cristiana primitiva, quedase bárbaramente malparada si no aniquilada del todo. Y ante esa desgracia, al parecer irreparable, cumplo, señor Cónsul, en nombre de la corporación que represento, el deber de asociarme al duelo de Francia que, en este caso especial, es el de todos los hombres y todos los países animados por el amor a las obras maestras del espíritu humano.

Con este motivo, señor Cónsul, reitero a V. S. el testimonio de toda mi consideración personal.—José M.ª Roca.

Barcelona 1 setembre 1914.»

L'importació de blat

S'ha cursat el següent telegrama:

«Excmo. Sr. Presidente Consejo Ministros.—Madrid.—Precios actuales trigo nacional son aproximadamente los cotizados primera quincena julio. Puerto Barcelona llegado sólo un cargamento trigo extrangero. Desaprovechar presente oportunidad de importación ocasionará gravàmenes consumidor porque probablemente venga prohibición salida de trigos naciones exportadoras.

Restablecimiento aranceles sin antes cubrir con exceso necesidades consumo hasta disponer trigos cosecha año próximo, provocarà subida inminente precios trigo país e inevitable aumento precio pan con aditamento alteración orden público.

Pedro Quer.—Presidente Federación Industriales Panaderos Provincia Barcelona».

Per als repatriats

Promet ser un èxit la funció que a benefici dels repatriats ha organitzat per al dissapte vinent en el local de la Esquerra de l'Ensanxe, Aribau, 21, la Societat Protectora d'Animals i Plantes de Catalunya, i en la que'l bibliotecari de la mateixa senyor Lecuona posarà en escena «La Muerte Civil».

A l'acte han sigut invitades les autoritats.

Aiximateix les floristes de la Rambla coadjuvaràn a la festa, regalant rams de flors per a obsequiar a les senyores concorrents a dita funció.

GLOSARI

LLETRES A TINA

XXXVIII

Portu-Palu, 29 de setembre.

Sento que aquesta és l'última turbació. Sé que hi hà aquí la darrera dificultat. — Cor meu, no desmaiesses! Pensa mía, passa valenta aquesta prova, on podríen sobtadament enrunar-se totes les tues lentes aspres acquisicions.

Hi hà potser en l'ànima germànica alguna cosa d'irreductible a «lo nostre»? — Responc, bravament: Si, hi hà.

Quina és aquesta cosa de l'ànima germànica que no podem reduir? — Responc, amb bravura nova, la vulgaritat antiga. Responc: Es «la obscuritat».

Amb una fórmula del bon Michelet — ben altrament aplicada — repetiríem: «Coneixem pobles de la llum, pobles de la mitja-llum, pobles de la nit i de la ombra.» La raça dels germànics és una raça de la mitja-llum... Declarem, per apartar la meditació, tota temptació pragmàtica, que ara, al dir germànics comprenem dins el mot, no menys que alemanys, anglesos — i homes i coses d'altres nacions encara — i una part de lo francès també — i si no molt se m'apura, una part, adhúc de lo català.

Se tracta, en soma, de la vella questió entre les cultures mediterrania i germànica. Jo crec en la existencia d'una cultura mediterrania. Jo crec que ella té sobre la altra la virtut suprema de la claretat... — Aquestes dues afirmacions s'han vist en els últims temps molt controvertides, sovint negades. Jo en recullo la contradicció darrera d'aquell llibre, Tina, que en una lletra anterior te parlava. De les «Meditacions dels Quijotes» den Josep Ortega Gasset.

Els textes de la gent d'Espanya dónen generalment molt poc què pensar. Tal ideurg corre, que, lo que ha de dir en l'article que anuncía per a demà, ja li sabem de tres anys endarrera.— L'Ortega no és així; i jo podría fer tot un any de gloses no més que comentant punts de vista de son llibret de duescentes planes. Tal volta, recíprocament, (i això és dit en son honor) ell també sabría fer, comentant el punt de vista d'una glosa, un altre llibre no més petit que'l d'avui.

En el qual se proclama: Grecia i el Mediterrani, en l'historia de la cultura, poc tenen que veure; sinó més aviat Grecia, amb els germànics, del Renaixement ençà.—I.—No és cert que lo mediterrani tinga major virtut de claretat que lo germànic; però es tracta de dues claretats distintes: l'una, en el sentit de lo profunde; l'altra, a flor de superficialitat.

Jo rebutjo la primera proposició. I l'instrument capdal per al rebutjament és el nom d'un home: Rafael.—Jo rebutjo la segona proposició. I l'instrument capdal d'aquest nou rebutjament és el nom d'una tendencia: Dinamisme.

Rafael és un artista autèntic del Mediterrani: i Rafael fou un grec.—El Dinamisme és la fòrmula essencial del pensament germànic. I el dinamisme és, ha d'ésser per força, obscur... I és clar que no pronuncie el mot com podríen un caricaturista Hansi o un Menendez y Pelayo: no's tracta de les famoses «brumas germánicas». (Ja ahir te parlava, Tina, del cel de Munich). No: dic obscur significant «allò que no pot figurar-se» i, en consequencia, «allò que no pot compendre's». Lo dinàmic és sempre obscur, perque el moviment és, per definició, incomprensible. Vegi's Zenon Eleata, sinó.

... Tina, torna a demanar, per a demà, el socors de tes ulleres de plata!

XENIUS.

DE L'EDICIO D'AQUEST MATI

Suspensió de treball

Els treballs de camp del ferrocarril de Martorell a Manresa, que'ls feien enginyers francesos, s'han suspès perque aquests han marxat a la guerra.

Econòmiques

Amb motiu de la gran cullita d'oli que's presenta al Pla d'Urgell, Les Garrigues i Baix Aragó, des d'aquelles comarques es fan gestions per a que's permeti l'exportació, ja que això contribuiría a disminuir la crisi que actualment hi hà.

També es demana que's concedeixin crèdits als industrials.

—A Valencia segueix embarcant-se taronja i ceves cap a Londres. Se n'embarquen a centenars de caixes, però molt menys que l'any passat.

—A Amposta segueix amb tota activitat la cullita de l'arròs. Hi han arribat molts virbadors valencians per a treballar-hi.

Funció benèfica

La empresa del teatre Apolo està organitzant un festival a benefici dels repatriats i dels obrers mancats de feina.

Diu que'l benefici net de la funció serà entregat al governador civil.

S'han comprometes a pendre part en l'esmentat festival, que tindrà lloc un dia de la setmana entrant, distingits artistes dels que actualment treballen en els teatres barcelonins.

Publicacions alemanyes

Hem rebut un volum que conté la «Memoria i Documents relacionats amb la guerra entre Alemanya i Russia», publicació oficial del Govern alemany, traducció castellana.

I, junt amb ell, un opúscol que conté el discurs del canciller alemany i documents relacionats amb la guerra entre Alemanya i Anglaterra.

La gran extensió d'aquestes publicacions ens priva de reproduir-les, malgrat son interès innegable que podràn apreciar els amants d'averiguacions històriques que's procurin aquelles al consulat alemany, on les faciliten.

Telegrames oficials alemanys

Segueix l'extracte dels telegrames expedits pel ministeri de Negocis Estrangers d'Alemanya.

Berlin, 24 agost, matinada. — L'exèrcit del princep hereu de Baviera, ha traspassat la linia de Lunneville-Blamont-Cirey. El còs 24 de l'exèrcit (alemany) ha entrat avui a Lunneville. Ademés de nombrosos presoners i banderes, ha conquistat l'ala esquerra que avença pels Vosgos, 150 canons.

L'exèrcit del Kromprinz ha continuat avui el combat i persecució de l'enemic prop de Longwy. L'exèrcit del duc de Wurtemberg, que avença per Neufchateau, ha batut completament l'exèrcit francès que havía atravessat el Semois, i continúa sa persecució. Han caigut en poder nostre molts canons, banderes i presoners, entre aquests, dos generals.

A l'Oest del Meuse avencen nostres tropes cap a Maubeuge. Una brigada de cavallería anglesa que li plantà cara, ha sigut derrotada.—Zimmerman.

Berlin, 24 agost, tarde. — Avui ha marxat l'embaixada japonesa.

Els diaris holandesos parlen de la desmoralització de l'exèrcit belga.

S'ha repres el tràfec per ferrocarril fins a Liège. La censura anglesa ocultà fins al divendres al matí, l'entrada dels alemanys a Brusselles, que produí a Londres un efecte depriment. Els corresponsals al quarter general, diuen, unànims, que l'operació es portà a cap com al camp de maniobres. Un general ho comunicà amb aquestes senzilles paraules: «Hem arribat al punt prescrit». La confiança en la victoria és absoluta a Alemanya; es reconeix el valor heròic d'alguns oficials francesos.

Nostre destacament a Skutari ha près part en l'atac victoriós de la posició serbia prop de Visegrad.

El secretari del ministeri de la guerra nort-americà Mr. Beckinredge, així com l'embaixador Mr. Gerard, elogíen en interviews el comportament dels alemanys amb els americans residents a Alemanya.—Zimmerman.

Berlin, 25 agost, nit. — Els austriacs, en contacte amb els russos, avencen per Polonia. A un i altre costat del Vístula han sigut vençuts els russos amb grans pèrdues. L'avenç dels russos per la Bukovina ha sigut detingut pels austriacs en sagnants combats.

Des d'avui queda restablert el servei de trens ràpids a les linies principals, com també el dels trens de càrrega.—Zimmerman.

Berlin, 25 agost, nit. — Les noticies russes, segons les quals han sigut batuts 3 còssos d'exèrcit alemanys el dia 17 d'agost, són falses. En canvi, és un fet que un còs de l'exèrcit rús ha sigut rebutjat el 17 d'agost prop de Wirballen. Ademés foren batudes forces russes el 20, perdent 8.000 homes i varies bateries. Els russos no pararen en sa fugida fins haver retrocedit 50 kilòmetres.

Prop de Mauberge ha sigut derrotada una brigada de cavallería anglesa. Una altra divisió d'infantería anglesa, ha sigut rebutjada i està en plena fugida. L'Estat Major de la divisió ha caigut presoner.—Zimmerman.

Berlin, 26 agost, migdia. — Els austriacs han derrotat per complet als russos després d'una batalla de tres dies prop de Krasnik, al sur de Polonia. Vuit còssos russos ocuparen una linia de 70 kilòmetres. La retirada dels russos fou una fugida en direcció a Lublin. En el combat no hi prengué part cap força alemanya.

Acaba de rebre's la noticia de que un Zeppelin ha tirat bombes sobre Anvers, havent causat molts incendis a la ciutat.—Zimmerman.

Berlin, 27 agost. nit. — L'almiratllat fa públic que el petit creuer «Magdeburg» ha encallat per la boira al golf de Finlandia. No essent possible prestar-li aussili, i havent-hi prop forces russes importants, la propia tripulació feu volar el barco.

Malgrat el foc enemic, ha sigut salvada la major part de la tripulació pel torpeder V-26.

Noticies angleses fan saber que creuers alemanys persegueixen amb èxit als barcos anglesos a l'Oceà Indic i a l'Atlàntic.

La colonia anglesa de Viena, publica una protesta contra la política anglesa. Son president Mr. Brooke, ha renunciat la nacionalitat anglesa.—Zimmerman.

Varies

—Ha sigut denunciat «El Progreso» per injuries a Alemanya.

De Madrid

(PER TELÉFON)

Una carta

Madrid, 30, 9'15 nit.

Don Lluis de la Cerda dirigeix una carta a «España Nueva» en la que diu que al principi de l'istiu prengué en un Banc de Madrid una lletra de crèdit sobre Alemanya, car anava a pendre banys a Wiesbaden. Declarada la guerra, no va poder fer efectiva dita lletra i en canvi ara li volen obligar a pendre paper del Deute alemany per son valor.

Diu que la lletra la presentarà a l'embaixador, perque no vol paper mullat que per a rès li serveix.

De Canarias

Las Palmas.—Quan navegava a 20 graus al Nort d'aquestes illes el vapor «Argentino» que conduía nombrosos passatgers a Europa fou detingut per un creuer anglès. Passaren varis oficials a bordo del vapor mercant, examinaren la documentació i feren presoners a quatre passatgers alemanys, oficials de la reserva que havíen embarcat al Brasil i marxaven a incorporar-se al seu exèrcit.

Actualment es troben refugiats en aquest port 13 barcos alemanys i un austriac.

Esquadra anglesa

Algeciras.—Ha entrat al port de Gibraltar una esquadreta de torpeders i submarins anglesos escoltats per alguns creuers.

El «Cap Trafalgar»

Vigo.—Per viatgers arribats aquí es coneixen detalls de l'enfonçament del vapor alemany «Cap Trafalgar».

Aquest barco havía arribat a Buenos Aires, conduint nombrosos passatgers espanyols, i de la capital argentina sortí despatxat cap a Montevideo; però lo que va fer és montar canons que portava amagats des de que sortí d'Hamburg, coneixent sens dupte la pròxima declaració de la guerra.

L'artillat es composava de 8 canons de vuit centímetres i altres armes.

En aquesta disposició es feu a la mar esperant el pas dels trasatlàntics anglesos i francesos per atacar-los.

El dia 14 del corrent a la costa de l'Amèrica del Sud es trobà amb el vapor anglès «Carmania», pertanyent a la Companyía Cunard Line, de Nova York, armat també com creuer aussiliar, i s'entaulà entre ells una lluita que durà dues hores menys un quart.

El «Cap Trafalgar» començà a enfonçar-se i recullí als supervivents un vapor carboner alemany que'ls conduí a Buenos Aires.

El «Carmania» també sofrí averies i tingué 9 morts, 5 ferits greus i 21 lleus.

Nota de l'embaixada alemanya

Madrid, 1, 12'30 matinada.

L'embaixada alemanya dóna la següent nota:

De Roma.—Segons noticies autèntiques de Constantinopla, se sab allí que a Egipte s'ha creat un periòdic en àrabe, que acaba de publicar una edició especial de gran tirada, en la qual es gira contra Anglaterra i sa manera de fer la guerra.

Diu ademés que Anglaterra ha sigut sempre el més gran enemic del país, avassallant-lo i agotant-lo des de fa cinquanta anys.

L'honor i la dignitat d'Egipte exigeixen ara que faci front contra Anglaterra, amb totes les forces al seu alcanç.

De Bèlgica.—Les tropes alemanyes s'han concentrat al Nort de Brussel·les, prenent posicions entre Malines i Alost.

De Russia.—Els alemanys han començat el bombardeig de la plaça forta russa d'Assowetz.

D'Austria.—«La Correspondencia Eslava del Sur» diu que segons telegrames d'Odessa se sab que'ls musulmans de aquella capital, així com els d'altres llocs de Russia, estàn sofrint càstics i persecucions de les autoritats russes que els dificulten ademés regressar a Turquía i els tracten com enemics.

Sense noticies

En el ministeri d'Estat tampoc han facilitat aquesta tarde noticies de la guerra.

L'acció japonesa

Ultim comunicat anglès:

Ha sigut oficialment anunciat que a punta de dia del 28 les forces aliades procediren a l'avenç contra Tsing-Tao.

Començaren l'atac contra les posicions avençades a uns quatre kilòmetres de la linia principal de defensa de l'enemic. No obstant el nodrit foc dels alemanys, tant per mar com per terra, al migdia del mateix 28 els aliats havíen llençat a l'enemic de les seves posicions i ocupat tot el terreny, dominant la linia principal de defenses d'aquell.

Nota de l'embaixada austriaca

L'Embaixada d'Austria-Hongría dirigeix al ministre d'Estat la següent notificació:

«Ha sigut provat de manera irrefutable que els serbis dirigeixen sos focs contra les ambulancies i els llocs on se curen els ferits i que d'aquesta manera metges, infermers i ferits en gran nombre han sigut ferits o morts.

El comandant en quefe de les tropes imperials i reials que operen contra Serbia, s'ha vist obligat, com conseqüencia dels esmentats fets, a ordenar que en lo successiu les ambulancies i llocs on se curen els ferits no estiguin designats per banderes de cap mena.

Alguns òrguens en la premsa estrangera han afirmat que en nostre exèrcit algunes tropes de distintes nacionalitats no havíen cumplert amb el seu dever en la guerra, com és degut.

De procedencia anglesa s'ha comunicat la noticia de que fins havíen ocorreregut casos de motins en regiments bohemis.

Davant d'aquesta desfiguració tendenciosa respecte a les coses de la monarquía austriaca, cal declarar amb tota energía que ara com sempre tots els pobles de nostra venerable monarquía han anat junts i units donant proves de veritable valentía contra, com diu el jurament del soldat, qualsevol enemi, sigui el que sigui.

Així en el camp de batal·la de Galitzia com en els Balkans, alemanys i hongaresos, eslaus del Nort i del Sur, italians i rumans, han combatut sempre fidels al seu suprem quefe militar, i amb plena conciencia dels alts bens que estem defensant. Tots han demostrat una actitut heròica veritablement admirable enfront a nostres enemics perillosos i superiors en nombre.

Així, per exemple, el regiment de infantería núm. 97, compost d'eslaus, croates i italians, ha combatut en la batalla de Lemberg amb veritable valor i ha soportat amb gran enteresa unes pèrdues crescudíssimes. També convé fer menció del regiment d'infantería núm. 79, que va fer meravelles en la batalla sostinguda en la regió del Drina en que els serbis ens atribuíren pèrdues fantàstiques. Digueren que el número de morts era de 30.000. Les pèrdues totals d'aquest valerós regiment, són, segons informes oficials, 1,424, entre morts, ferits i ausents.

Respecte de les noticies russes que han parlat de 70.000 presoners austriacs a la batalla de Lemberg, seria completament innecessari desmentir-les, després de les rectificacions oficioses que acaben de fer-se.

Comandant general, Von Hoeffer.

Sobre la curació dels ferits bel·ligerants

Amb motiu de l'insistencia d'alguns periòdics en assegurar que Espanya s'encarregarà de la curació de ferits de les nacions beligerants, se recorda lo legislat sobre la materia.

Aquesta legislació es contè, entre altres textes legals, en els articles 59 del Reglament de La Haya de 1899, 14 dels Reglaments de La Haya de 1907 i 1913, i según de la Convenció de Ginebra de 1906, i es disposa d'una manera terminant que'ls ferits que cuidi un Estat neutral deuràn permanèixer en aquest després de son restabliment fins que sigui firmada la pau, corrent a càrrec de dit Estat la vigilancia per a que no tornin a pendre part en les operacions.

França i la premsa espanyola

«La Epoca» diu que'l Govern espanyol ha fet gestions prop del francès per a que permetés la entrada de periòdics espanyols a la veina República, però les gestions han fracassat.

Se dol d'aquesta prohibició, perque si be és cert que alguns diaris han fet campanya a favor d'Alemanya, també ho és que no pocs tracten amb extraordinari afecte a França i apoien la causa dels aliats.

Informació internacional

(PER TELEGRAF)

D'origen alemany

Canoneig de Malinas

Amsterdam, 30.—Nombroses tropes alemanyes operaren contra una posició belga entre Malinas i Alost. Segons diaris alemanys, Malinas fou canonejada, arribant a caure les granades fins a Wacksem.

A la Prussia Oriental

Roterdam, 30.—Segons diuen de Petrograd, els alemanys comencen a bombardejar la fortalesa «Ossowez».

De lo de Reims

Roma, 30.—En la premsa romana s'observa un canvi notable, principalment per jutjar el bombardeig de Reims baix un altre aspecte més conforme amb la versió donada pels alemanys.

Els musulmans contra Anglaterra

Constantinopla, 30.—Un diari àrabe ha espargit per Egipte molts milers de exemplars d'una edició especial en que ataca la política anglesa d'altres Estats.

Al final diu: «Anglaterra, l'antiga enemiga de l'Islam; Anglaterra, que des de fa cinquanta anys cometé inaudites crudeltats contra l'Islam, deu rebre ara, i segurament rebrà la seva recompensa.

Huracà

Roterdam, 30.—A Goetheborg i Malmoe es desencadenà un huracà. Les comunicacions d'Alemanya amb Suecia estàn interrompudes, però segueixen funcionant amb Dinamarca.

D'origen francès

La situació general

París, 30, 3'35 tarde. — El comunicat oficial facilitat a les tres d'aquesta tarde, diu lo següent:

A l'ala esquerra. — Al Nort del Somme, l'acció segueix desenrotllant-se, cada cop més al Nort.

Entre l'Oise i l'Aisne l'enemic ha realitzat un vigorós atac sobre Tracy-lemont, situat al NE. del bosc de L'Aigle, essent rebutjat amb grans pèrdues.

Al Centre. — Regna certa calma en tot el front que s'extèn de Reims fins al Meuse.

Entre l'Argonne i el Meuse hem progressat una mica.

Al Woevre s'han lliurat violents combats. Les nostres tropes han avençat en alguns punts, sobre tot a l'Est de Saint-Mihiel.

A l'ala dreta. — A la Lorena i Vosgos la situació no ha canviat.

A la Galitzia, han fracassat totes les tentatives de sortida de l'exèrcit de Przemyze.

Els exèrcits austriacs segueixen batent-se en retirada, en desordre, perdent nombrosos presoners, canons i material.

Al coll de Uzeok, al Sud de Przemyze, als Karpats, un destacament rus ha derrotat a una brigada austriaca i ha penetrat a Hongria.—Havas.

Población bombejada

Paris, 30, 6'38 tarde. — Amsterdam, 29. — Comuniquen d'Anvers que des de fa vuit dies els alemanys bombegen Lierre. Tots els seu shabitants han fugit cap a Anvers, aon se creu que la población deu ser a hores d'ara un mont de runes.—Havas.

Noticies serbies

Paris, 30, 8'10 nit. — Nisch, 28. — Al front de Drina a Chabatz vàrem rebutjar el dia 25 alguns atacs dels austriacs, que es replegaren cap a Parachitza, amb grans pèrdues.

Durant la nit del 25 al 26 l'enemic va tirar algunes canonades sobre el pont del Save i sobre els molls amb peces d'artillería d'un monitor.—Havas.

Italia i Austria

París, 30, 8'38 nit.—Roma.—Amb motiu de l'aparició al nostre litoral de l'Adriàtic de mines surants que és de creure procedeixen de les costes de la Istria i la Dalmacia, el Govern italià ha telegrafiat a l'embaixador d'Italia a Viena donant-li instruccions sobre'l particular.

En sa conseqüencia el duc de Avarna ha cridat especialment l'atenció del Govern austriac sobre aquest fet i sobre les pèrdues humanes que ja ha ocasionat, demanant que s'adoptin les mides oportunes per a evitar la repetició de tan greus incidents.—Havas.

Efectes del bombeig

Paris, 30, 10'12 nit. — Londres. — El «Morning Post», en un despatx d'Anvers, diu que a Duffel, a 10 milles, al S. E. de Anvers, hi havía nombrosos refugiats que s'esperaven a la estació per a agafar el tren que'ls havía de conduir fora de la zona del bombeig, i en un moment varen caure una vintena de granades alemanyes a la estació entre'ls viatgers, la majoría dels quals varen ser morts. — Havas.

(Segueix a 3.ª pàgina)

Escoles Montessori

Missió de l'Ajuntament

Acte de mala administració municipal seria que l'Ajuntament, després d'haver subbvencionats l'estada i els estudis a Roma de les quatre professores que hi seguiren els curs Montessori, no intentés l'organització d'escoles semblants a les d'allà i no aprofités els serveis de les tres expensionades que estàn en disposició i que tenen voluntat de prestar-los. Si l'Ajuntament no intentés, tan aviat com li permetti la confecció del nou presupost, organitzar aquelles escoles, el capital pedagògic, per dir-ho així, constituit per personal femení que amb la seva tutela s'es fet apte, es dispersaría, tal vegada sense cap profit per Barcelona.

I que cal aprofitar-lo és evident. Als que tenen fè en el nou mètode no'ls hem de retreure les ventatges que de la seva implantació entre nosaltres en reportaríem, ni les consideracions al·legades aquests darrers dies. D'altres n'hi han per invocar.

A l'enviar l'Ajuntament les quatre pensionades a Roma els desvetllà una vocació, aquesta vocació tan noble i tan imperiosa que ara senten d'assajar aquí, en benefici de la nostra Ciutat, les belles coses que apreguerem a les Escoles Montessori de la capital d'Italia. Desvetllar aquesta vocació i no donar-loshi medis de segurla sería quasi una crudeltat. Com sería també altament censurable que's defraudessin les esperances que amb aquelles pensions i amb l'organització de les conferencies en la Sala de Cent, suscità el consistori en el públic intel·ligent de Barcelona, en les families que senten la necessitat de escoles millors, en el selecte conjunt de professors i professores que amb la llur assistencia a aquells darrers actes aportaren la col·labboració de la part més espiritual del magisteri en forma de sufragi o plebiscit en pró de l'implantació o assaig de les noves escoles.

En poques coses com en aquesta, és més obligada la intervenció de l'Ajuntament. Perque si en el ram pedagògic és la primera ensenyança pública la que cau de plè dintre l'esfera de la competencia municipal, és clar que singularment pertoca an aquesta l'organització d'escoles de párvuls com les ideades per la Dra. Montessori.

Alguna cosa ha fet ja el Municipi, la única que, de moment, podía fer. Ha subvencionat a una de les senyores pensionades, dignissima professora oficial, per a que pugui adquirir mobiliari i material pèdagògic — que restaràn de l'exclusiva propietat de l'Ajuntament — adecuats per la immediata transformació de la seva escola en Aula Montessori. Cert és que el local de que ara es disposa no és gaire a propòsit per l'establiment d'aquella aula, però hi hà l'intent de traslladar-la a altra de millors condicions tan aviat com es trobi, i,mentrestant, suplíràn els defectes graves del medi la pericia de la directora i de les seves aussiliars.

Però no n'hi hà prou d'això. L'any vinent haurien d'organitzar-se altres escoles semblants, ocupant-hi el personal que ja està preparat per regir-les i conservant-los-hi el caràcter d'escoles municipals, per gloria de Barcelona que ha fet, a l'enviar les pensionades a Roma, el que també podía haver fet i no feu l'Estat. Amb el ben entès que, essent municipals, podràn aquelles escoles ser més perfectes, ja que el respecte a les expontaneitats que imposa el nou mètode no s'avé gaire amb els formalls i meticulositats uniformistes de les escoles oficials.

I és clar que totes aquestes escoles que podrien, si convingués per llur comunal prosperitat i recíproca emulació, estar externament relligades, han de actuar en la seva vida escolar amb absoluta autonomía. La tasca pedagògica segons els nous cànons és, més que abans, eminentment personal. Una sola professora per una sola escola, sense col·laboracions, secundada només, per certes tasques, d'una aussiliar. Només així l'escola prèn aquell aire de familia que volgué imprimir a les que criden actualment la nostra atenció, la seva il·lustre fundadora.

J. BOFILL.

Polítiques

Varies

—Copiem de «El Diluvio»:

«Una noticia de última hora llegada anoche nos dice que «El Progreso» ha cambiado completamente de orientación política. Por ello, el nuevo propietario, señor Pich, ha cambiado la Redacción, entregándola en manos de algunos periodistas conocidos nuestros, que, como los de antes, en el fondo son buenos muchachos.

Dícennos que la orientación será hacia «la derecha republicana»; algo así como en vistas al campo romanonista, abandonando poquito a poco todo el lastre radical de extrema izquierda, que creó a sus pechos a los jóvenes bárbaros y otras agrupaciones eminentemente republicanas radicales, que han mantenido el calor del partido».

—S'ha senyalat el dia 23 del corrent mes per a l'adjudicació en pública subasta de les obres del pont sobre'l Congost, en el terme de Granollers, en la carretera de Barcelona a Ribes, obra de gran importancia per aquell districte perque unirà varis pobles.

L'anunci de la subasta ha despertat en el districte veritable satisfacció, essent generals els elogis que's dediquen al diputat a Corts, nostre bon amic, senyor Plaja, qui ha portat a cap totes les gestions relatives an aquest afer amb aquella activitat i entusiasme que posa en tot lo que és relacionat amb el districte que representa.

Teatres

ROMEA.—Dissapte començarà a actuar en aquest teatre la companyía còmico-dramática den Francisco Fuentes, amb l'Antonia Arévalo de primera actriu, i els primers actors Francisco Fuentes (fill) i Enric Moreno.

En el llarg repertori que'ns promet, figuren les estrenes a Barcelona de «El Destino manda», de l'Hervieu i Benavente; «El Embrujado», den Valle Inclán; «Los Náufragos», den Santiago Rusiñol; «La Consulesa», dels Quintero; «Elon Pitt», den Morera Galicia, i algunes altres.

De les obres inèdites que s'estrenaràn, se'ns dóna la següent llista:

«Romance de lobos», den Valle Inclán; «La princesa Malena», den Macterlinck (traductor, Martínez Sierra); «Macbeth», den Shakespeare (traductor, Morera Galicia); «Barbero de Sevilla», den Beaumarchais (traductor, Alarcón i Godoy); «La gran familia», de l'Adrià Gual; «El inválido», de l'Insúa i Catà; «La tizona», den E. Alarcón i Godoy; «Para ser dichoso...», den Ramón Campmany; «El viaje de los Tembleque, den Narcís de Palmer; «Renacer», den Frederic Urales; «El grito de la libertad», de N'August Fochs; «El encuentro», den Pierre Buton (traductor, S. Arnaez); «La rebelde», den Devoié (traductor, S. Arnaez).

BOSC. — Digna de tota lloança és la tasca feta en aquest teatre per la companyía que, baix la direcció del primer actor Sr. Goula se n'ha fet merexedora, congregant an aquest teatre una concorrencia tan nombrosa com distingida que no's cansa d'aplaudir el treball que cada un d'ells i tots en conjunt porten a cap.

En la funció inaugural reberen una ovació, tant el senyor Goula com la senyora Parreño, a l'aparèixer en escena. Així l'un com l'altra cumpliren com ells saben fer-ho interpretant «La Dida».

La senyoreta Mestres interpretà «La filla del mar» en forma molt justa. El senyor Bové cumplí amb molta voluntat en el «Pere Martí», així com tots els demés actors.

En les comedies representades «La mitja taronja» i el «Joc dels disbarats», poguèrem apreciar un conjunt digne de tot elogi que honra a tots i al director de la companyía.

Diumenge passat posaren en escena «La Mare», en la que's distingí la senyora Parreño en la protagonista com també la Mestres (R.), en la «Isabel» i la Mestres (A.) fent un «bailet» digne de tot elogi; dels actors cal fer esment del senyor Goula, fent un «Albert» com ell sab fer; en Bové, en el «Manuel», bastant just, així com el senyor Pujol fent en «Carmona» amb tota conciencia, i cumplint dignament en Llano i en Sirvent en sos respectius papers, i de la mateixa manera les demés parts.

Per avui s'anuncia una funció en honor del mestre Guimerà, representant-se les obres del mateix, «María Rosa», por la Mestres, i «La Baldirona», per la Parreño, assistint a l'acte l'autor, per lo que és d'esperar que el públic correspondrà avui, com ha vingut fent-ho els altres dies, demostrant així que el nostre Teatre viu i viurà sempre.

Necrología

A la población de Fineda ha mort, després d'haver rebut fervorosament els Sants Sagraments i la Benedicció Apostòlica, donya Ramona Camaló i Llivi, viuda d'Esquirol i Soler.

La mort de tan bondadosa dama haurà sigut sens dupte sentidíssima, no solament en aquella población, sinó també entre les nombroses relacions que la seva distingida familia té en aquesta ciutat, l'afecte i les simpatíes de les quals s'havía guanyat la finada amb el seu caràcter afable i bondadós, sentiments caritatius i demés dots personals de que estava adornada.

A l'enviar a tota la seva familia, i especialment als seus fills, el testimoni del nostre pèsam més coral, demanem als nostres lectors una oració per l'ànima de la finada. A. C. S.

Municipi

La Casa de Correus.

Avui estarà obert el registre de Cà la Ciutat de nou a una, de quatre a set i de nou a dotze, per a l'admissió de les ampliacions dels projectes senyalats en el primer concurs destinat a edifici de Correus i Telègrafs.

Els obrers sense feina.

Ahir al migdia es presentaren a Cà la Ciutat uns 50 obrers sense feina.

Com demanaven recursos en forma un xic violenta, el senyor Pich els feu repartir una pesseta a cada un.

Avui se n'hi han presentat més de 200, i el senyor Pich també'ls ha fet distribuir una pesseta, advertint-los que ho sufragava de sa butxaca particular, i que actualment estaven en organització les cuines econòmiques que resoldríen en lo possible el problema del menjar, per lo qual els pregava que prenguessin paciencia dos o tres dies.

Terminada la distribució, els obrers se n'anaren donant-se cita per a demà a la mateixa hora.

La comissió de Foment ha acordat:

Designar als senyors Grañé i Nolla per a que informin sobre'l projecte d'edifici per a serveis municipals a la Rambla del Triomf.

Trasladar a la comissió d'Ensanxe l'ofici de la Junta de la Cequia Comtal contra l'abús de llensar aigües brutes a la Cequia.

Denegar la petició del contractista del suministre de materials de coure, llautó, plom i llauna per a les brigades per a que se li aumentés el 13 per 100 que rebaixà del preu de la subasta.

Encarregar a les ponencies que tenen a son càrrec l'estudi relatiu a l'adquisició de solars per a cases barates i construcció d'un hotel de vendes, que procurin activar-ho per arribar aviat à una solució pràctica.

Demanar informe a l'enginyer de Clavagueres i al director de Parcs i Jardins sobre'ls efectes de tallar les arrels de les palmeres del passeig de Colón amb motiu de les obres que allí es fan i medi d'evitar els perjudicis que's causen a l'arbrat amb motiu d'obres a la vía pública.

Encarregar a la secció facultativa que formuli un nou projecte per acabar l'asfaltat de les Rambles que ha deixat pendent l'actual contractista per incumpliment de la totalitat de la contracta.

Excitar el zel dels contractistes i de obres per compte de l'Ajuntament per a que dongui més impuls a les mateixes a fi de collocar en elles el major número possible d'obrers.

Passar a informe tècnic la moció demanant que's procedeixi a l'apertura del carrer del Dr. Dou fins el d'Elisabets i a l'apertura del de Fortuny fins el de Xuclà, amb lo qual ademés de comunicar-se aquests dos últims carrers se comunicaríen també el de Montjuic del Carme amb el passatge que porta al carrer d'Elisabets.

El senyor Cararach demana:

Que's formuli el projecte i presupost per a l'aixamplament de l'edifici que ocupa la Tinencia d'Alcaldía de Sant Andreu.

Que's regularizin les aliniacions del carrer de Neopatria, tocant al passeig de Santa Eularia.

Que's construeixi una pared de contenció a la riera d'Horta, entre la Baixada del Mercat i carrer de Pere Pau.

Instal·lar una font en l'encreuament dels carrers de Garrofers i Sant Agustí, de Sant Andreu.

La comissió de Governació ha acordat:

Passar a la ponencia de Beneficencia la instancia de les llevadores municipals sol·licitant la llur adaptació al reglament d'empleats.

Que s'incloueixi com cada any una subvenció de 20.000 ptes. al presupost per a l'Associació d'Amics dels Pobres.

Interessar de l'Alcaldía que senyali data per a la inauguració del bust del pintor Vayreda, instal·lat al Parc.

Enterat l'alcalde de les queixes dels veins del carrer de Tallers respecte a l'abús que comet un industrial qui té continuament parats carros i carretons, ha donat ordre al quefe de la guardia urbana per a que obligui a cumplir les Ordenances.

Rifa de Madrid

PREMIS MAJORS

Madrid, 1, 12'15 tarde.

PRIMER PREMI: *100.000 pessetes*

Número **25.784.—Madrid**

SEGON PREMI: *60.000 pessetes*

Número **33.662.—Saragossa**

TERCER PREMI: *20.000 pessetes*

Número **5.388.—Barcelona-Madrid-San Sebastián.**

Premiats amb 1.500 pessetes

14.098, Barcelona i Bilbao; 26.412, Madrid; 13.348, Sevilla i Orense; 14.907, Almería i La Línea; 12.997, San Sebastián, Ferrol i Sevilla; 24.273, Barcelona, Oviedo i Madrid; 18.793, Madrid; 23.301, Barcelona, Cartagena i Madrid; 26.981, Barcelona; 3.200, Bilbao i San Sebastián; 7.059, La Línea i Madrid; 20.337, Madrid i Sevilla; 15.233, Barcelona, Madrid i Palma; 33.696, Palma; 3.532, Barcelona, Alcoy i Melilla; 2.80, Madrid i Ceuta; 19.635, Madrid; 30.00, Coruña; 7.214, Madrid i Granada; 27,89, Madrid i Sevilla.

Premiats amb 300 pessetes

DESENA

6 22 26

CENTENAR

438 264 165 269 743 193 170 724 645
472 957 617 614 719 790 247 715 644
305 819 923 846 882 449 810 515 489
379 216 721 979 123 996 938 520 168
949 997 419 377 235 295 693 792 86
379 356 639 643

MIL

863 644 806 346 080 675 431 972 947
766 128 727 928 100 825 044 282 805
645 137 579 243 878 213 996 014 218
016 760 257 088 236 398 287 564 124
409 695 086 096 080 561

DOS MIL

323 307 886 532 518 203 967 271 847
702 091 223 250 831 754 374 437 018
176 224 359 026 081 810 884 971 424
851 245 763 212 781 921 347 985 159
554 450 103 501 063 411 970 131 221
370 198 845 836 456 927

TRES MIL

304 299 941 596 989 025 337 820 732
918 607 654 272 748 472 734 273 302
161 262 017 291 828 019 792 233 872
630 795 733 296 129 504 859 711 063
597 695 151 268 623 212 581 051 249
384 435 856 445 152

QUATRE MIL

724 444 651 055 701 765 487 609 356
991 835 945 229 977 086 077 517 815
894 168 871 033 540 716 852 371 632
614 344 277 295 851 384 626 053 255
473 508 918 439 744 216 430 399 862
545 210

CINC MIL

228 698 276 972 763 161 524 884 395
457 004 140 460 862 811 231 759 070
491 975 948 000 589 910 836 109 522
915 747 924 131 176 615 182 688 786
362 139 520 563 765

SIS MIL

205 387 603 468 011 300 953 707 379
262 435 216 621 884 282 220 417 850
904 741 104 715 014 507 352 800 075
211 596 366 416 345 941 319 901 658

SET MIL

590 811 261 099 531 932 540 040 662
246 490 208 361 770 426 659 188 254
836 033 414 147 177 406 658 713 308
160

VUIT MIL

462 941 002 057 071 421 818 306 811
021 156 318 414 388 940 688 175 704
525 970 182 121 118 342 888 087 328
664 801 517 622 367 004 791 258 395
239 127 143 113 091 760

NOU MIL

451 190 816 081 745 452 872 247 091
935 116 135 581 351 274 987 129 763
791 546 254 037 240 552 657 602 636
014 338 325 145 876

DEU MIL

590 866 076 033 077 845 315 751 326
653 509 944 957 258 117 572 436 221
909 811 863 813 852 798 104 152 046
448 823 476 565 402 132 481 707 717
875 886 485 513 087 259 275 214 340
252

ONZE MIL

032 884 891 681 495 900 069 819 759
581 569 946 365 895 743 778 941 172
430 121 088 970 323 739 119 055 701
862 968 448 380 834 211 691 021 505
928 288

DOTZE MIL

588 730 466 008 710 529 830 239 774
377 494 955 042 574 471 187 673 441
601 118 033 121 038 816 083 004 291
311 326 368 775 492 916 181 270 421
298 322 130 249

TRETZE MIL

392 859 966 819 759 132 922 463 983
572 417 946 163 138 683 919 453 524
299 633 702 310 400 112 159 347 969
990 379 461 813 252 622 329 412 321
080

CATORZE MIL

841 998 429 350 067 247 167 800 898
460 475 497 706 812 967 647 310 642
362 594 853 389 327 346 823 746 314
864 071 781 542 955

QUINZE MIL

690 895 882 650 253 806 483 362 422
009 119 008 268 420 868 185 997 923
769 949 765 218 341 586 095 207 991
129 864 336 172 035 184 845 524 135
605

SETZE MIL

355 076 624 336 059 442 405 194 047
721 036 455 795 002 966 680 996 130
495 901 010 216 993 760 975 734 178
494 061 925 808 885 137 876 907 874
040 515 236 034 273 625 649 895 710
226 451

DISSET MIL

179 720 405 002 279 118 273 845 258
944 732 672 850 480 452 288 445 375
518 547 714 744 350 082 721 476 989
393 219 879 652 985 613 587 586 404
351 877 679 320 379 787 495

DIVUIT MIL

390 429 607 250 421 789 589 999 282
719 136 837 898 228 253 102 280 206
747 500 496 715 410 260 529 891 308
374 252 187 744 196 250 404 448 159
213 318 677 210 181

DINOU MIL

443 358 270 293 281 323 645 143 987
736 858 169 079 485 565 869 452 887
727 582 527 217 668 277 204 531 092
378 593 675 425 428 530 424 748 658
700 045

VINT MIL

145 586 036 577 882 805 862 514 594
307 589 100 931 703 043 581 358 574
635 077 848 480 478 405 324 092 887
697 818 385 249 172 472 628 048 901
041 637 271 087 584 943 623 550 325
176 409 019 360 322

VINTIUN MIL

657 175 467 383 221 101 768 336 822
032 978 779 754 839 993 180 908 088
16 1422 368 085 765 427 589 087 684
107 947 627 894 285 183 658 767 485

VINTIDOS MIL

544 496 780 277 013 165 842 363 006
656 092 664 312 206 648 099 766 743
873 105 717 757 688 731 219 175 530
910 972 553 515 116 427 472 359 658
490 772 313 599 050 856 811 557 602
358 281

VINTITRES MIL

753 714 445 757 060 297 813 756 821
442 875 250 581 523 043 396 572 029
595 354 395 066 826 650 268 669 535
971 279 115 486 719 291 606 838 849
209 523 175

VINTIQUATRE MIL

497 147 856 734 307 3777 947 372 564
146 700 661 000 076 976 893 837 985
469 572 227 788 862 111 387 954 581
420 266 389 836 527 874 737 398 997
841 525 144 933 204 351

VINTICINC MIL

519 479 897 610 721 755 525 536 556
437 482 941 088 052 498 433 275 597
846 711 150 053 689 603 954 484 543
792 184 716 156 302 057 969

VINTISIS MIL

166 813 666 884 159 713 754 591 594
866 697 766 362 046 966 162 481 139
124 440 635 655 789 969 354 569 508
258 963 930 228 244 554 192 519 710
676 935 471 306 847 649 419

VINTISSET MIL

547 309 746 328 984 386 299 429 152
775 919 016 832 216 372 344 555 294
957 584 554 862 602 732 836 353 313
994 162 312 907 895 483 952 274 371
471 825 374 821 481 115 436 088 725
659 261 855 397 314 267

VINTIVUIT MIL

942 575 441 512 389 499 750 414 425
759 555 490 267 387 385 312 032 078
890 992 170 125 517 708 308 400 732
431 461 982

VINTINOU MIL

293 991 039 305 535 328 925 812 336
880 422 507 352 407 251 001 151 043
303 530 865 044 985 186 562 879 138
000 719 612 679 668 908 973 651 086
188 954 485 456 423 383 619 133 785
331 911

TRENTA MIL

011 825 554 994 479 034 257 849 684
223 243 186 864 388 068 503 764 555
201 862 808 236 282 648 500 313 779
351 593 596 105 861 012 118

TRENTA UN MIL

618 422 466 765 234 829 122 587 113
104 918 133 307 870 571 070 348 962
184 755 373 147 164 304 860 629 767
268 094 746 072 256 974 483 932 173
210 462 030 928 056 544 244 738 078
383 386 505 780 003 954 679 175 276
886

TRENTA DOS MIL

300 658 038 643 681 040 109 134 290
059 304 415 879 048 538 042 861 607
791 020 371 597 416 284 049 193 532
716 220 862 411 198 086 566 731 340
646 978 561 664 426 215 041 277 343
690 019 800 981 312 331 235 960 572

TRENTA TRES MIL

749 103 234 041 939 919 173 788 031
699 439 544 268 190 868 886 866 035
877 515 260 340 201 484 718 660 638
522 748 983 314 524 120 205 280 892
064 510 418 971 434 272 540 106 013

MES TELEGRAMES I TELEFONEMES

DE "LA VEU DE CATALUNYA"

(PER TELEFON)

Firma de Guerra

Madrid, 30, 9'15 nit.

Fixant en 70.000 el nombre d'homes que han de constituir el cos total en files corresponent a l'any actual i disposant la seva distribució entre les caixes de recluta.

Els nous capitans de E. M.

En el local del dipòsit de Guerra s'ha verificat en la tarde d'avui l'acte de cenyir la faixa als nous capitans d'Estat Major.

Expedició al Pol

Vigo. — A bord del vapor anglès «Uruguayo» ha passat cap a Buenos Aires l'explorador antàrtic capità Ernest Hakleton.

Havía sortit cap a Anglaterra fa unes setmanes per a despatxar assumptes de familia i per aquesta causa no embarcà en el vapor «Lanegra», on van 12 homes de ciencia companys d'expedició.

El capità Hakleton formà part de la expedició Scott, de 1901 a 1903, que no arribà al Pol.

En 1907-1908 hi anà manant altra expedició que arribà a 97 milles del polo Sur, descubrint el polo magvètic.

L'actual expedició s'anomena Trasatlàntic Imperial.

La componen dos vaixells: el «Aurore» i l'«Endurance», que han sigut construits exprofés.

Els espedicionaris recorreràn sobre'l continent antàrtic 1.800 milles, passant dos mesos en la regió elevada, que té 12.000 peus sobre'l nivell del mar.

En la estació d'hivern es quedaràn 8 homes.

Un dels dos vaixells anirà al costat oposat del continent amb 20 homes.

Els expedicionaris porten 97 goços esquimals.

També porten 5 trineus amb ales mogudes per vapor.

La espedició costa 60.000 lliures esterlines. El Rei Jordi en donà 10.000; un filantrop escocès, 24.000 i lo restant es reuní per sotscripció popular.

Un succés

Ciudad Real. — S'han rebut noticies de Alcázar donant compte del següent fet:

Dos subjectes es presentaren en el despatx del director de la presó i després d'algunes giragonces li manifestaren fracamet que vonlien penetrar a la celda d'un reclús per a assassinar-lo, oferint-li 1.000 pessetes si els donava facilitats per a realitzar son plan.

El director els entretingué hàbilment i avisà a la guardia civil, presentant-se la força, la qual detingué als dos subjectes.

S'ha comprovat que aquests anaven decidits al seu objecte.

El près a qui volien matar s'anomena Ayuso.

El succès es relaciona amb òdis per qüestions polítiques.

Cl usura de l'Assamblea patronal

Madrid, 1, 12'30 matí.

En el Teatre Espanyol s'ha celebrat la sessió de clausura del Congrés de Federacions Patronals.

Assisteixen moltes senyores, que són obsequiades amb rams de flors.

La presidencia la ocupa el ministre de Foment i els senyor Sabadell, Zurano, Gasol, Escoriasa, Marco, Cano i Belda.

Aquest darrer dóna començament a l'acte amb la lectura de l'acta de la sessió inaugural.

Parla a continuació el senyor Pintó, representant de la Unió Gremial de Barcelona.

Fa l'apología de la classe mitja, desposseída del favor oficial.

Considera precisa la reorganització de la classe patronal, el primer pas de la qual s'ha donat en aquest Congrés. (Aplaudiments.)

El senyor Gallard parla en nom del comerç.

Es dirigeix al ministre dient-li que les classes patronals desitgen posar-se al costat del Govern per a bé de la nació i benefici de la industria i del comerç.

Desitja que les classes patronals formin part de l'Institut de Reformes Socials.

Necessiten, ademés, protecció econòmica.

Per això serien un bé els Museus aranzelaris, car amb ells tindríen coneixement dels valors de les primeres materies.

Don Lluis Gonzalez, president de la Federació madrilenya, encarreix l'esperit d'associació.

Recomana l'activa propaganda regional.

El senyor Sabadell, president del Congrés, comença dient que potser resultin un xic descarnades les seves manifestacions.

Explica com va començar l'Unió Gremial i diu que va començar essent un equívoc.

Se refereix després a les relacions dels industrials amb el Govern, el qual, en la majoría dels casos, és el culpable del divorci que s'observa entre uns i altre.

Si el Govern exposés la veritat de la situació en que es troben els interessos nacionals, cabríen aussilis al poder públic, que ara no es donen per no tenir orientació.

Nega que la classe patronal sigui enemiga de l'associació obrera i afirma que ambdós elements, el patronal i l'obrer, tenen un interès comú, que és el de la tranquilitat en el treball.

A lograr això tendeixen els esforços del Congrés que avui se clausura.

Per a demostrar-ho es demana als Governs que, abans de confeccionar lleis socials, escoltin el parer d'obrers i patrons.

Termina dient que les energíes que es gasten en les lluites entre patrons i obrers, seria millor que s'empleessin en millorar el valor del treball i el bé social. (Grans aplaudiments).

Fà el resum dels discursos el ministre de Foment, dirigint efusiva salutació a les senyores que honren l'acte amb sa presencia.

Recull tot quant s'ha dit sobre la situació de la classe mitja i reconeix que està molt necessitada de millorament.

Sobre ella pesen grans obligacions i està mancada de la protecció governamental.

Sols ens ocupem — diu — de la classe mitja quan té un aspecte social tangible en la índustria i en el comerç.

Agrega que les idees que aquesta classe porti a la Junta de Iniciatives, seràn ben acullides.

Respecte a la Borsa del Treball i altres solucions que proposa aquest Congrés, manifesta que formen part del programa del Govern i aquest els hi ha de prestar preferent atenció.

Acaba recabant l'apoiament de tots per a que el Govern pugui seguir realitzant la seva tasca social, i després de breus frases del senyor Sabadell se dona per acabat l'acte.

Aquesta nit s'ha celebrat en el «Palace Hotel» el banquet oficial amb que la Federació Patronal ha donat per acabades les seves tasques del Congrés.

Subastes

Han sigut senyalades per al dia 23 d'octubre les subastes del llac del Congost, en la carretera de Barcelona a Ribes, gestionada pel diputat senyor Plaja i la de la carretera de la de Lleida a Flix; a Reus, gestionada pel diputat senyor Macià.

La «Gaceta»

Madrid, 1, 10 matí.

La «Gaceta» publica:

Resolent instancia dels empresaris de espectacles públics de Madrid sol·licitant la millora de la R. O. de 27 d'abril de l'any actual relativa a la celebració dels concerts que per al pagament de l'impost i timbre sobre bitllets d'espectacles s'autoritza en l'article 196 de la llei del timbre.

Fixant en 3'54 per cent el recàrrec que deurà imposar-se a les fraccions inferiors a 10 pessetes de deute per declaracions verbals de valors i pagament per efectes d'importació en les duanes durant el mes actual.

Nomenant a don Josep Rogelio Sanchez secretari de l'Escola Superior del Magisteri.

Disposant que'l reglament vigent per al règim de Museus Arqueològics de l'Estat s'entengui, per lo que respecte al de reproduccions artístiques, adicionat amb les disposicions que's publiquen.

Anunciant que'l Govern austro-hongarès, durant l'estat de guerra en que's troba, considerarà contrabàndol de guerra, absolut o condicional, els objectes i materials contingufs en els articles 22 i 24 de la declaració de Londres de 26 de febrer de 1909.

Relació de destins vacants feta per la Junta calificadora d'aspirants a destins civils.

Relació dels carregaments de blat i demés cereals procedents de l'estranger que han sigut despatxats en les duanes de la peninsula i illes Balears durant el mes d'agost de l'any actual.

Del Marroc

Operació important

Madrid, 1, 4'15 tarde.

Telegrafía el general Marina que amb objecte d'assegurar una posició i fer més efectiu el domini de la vall de Haira, disposà que'l general de brigada Berenguer, amb els batallons del Rei i León, apoiats per la brigada de caçadors i dues bateries de campanya, avencés pel puig de Tamera, que domina el reducte, fortificant dues posicions que asseguren la possessió d'aquestes altures.

La operació, empresa a la matinada, s'ha executat amb decisió, hàbilment dirigida pel general Berenguer, donant el resultat que s'esperava, amb poques baixes, gracies al foc de les dúes bateries que va contenir constantment a l'enemic, que passava de dos mil homes, segons declaració de un presoner ferit.

Les nostres baixes han sigut un mort i 15 ferits indígenes i el sanitari Emili García, ferit.

L'enemic ha deixat en nostre poder tres morts, un ferit i cinc fusells, no tenint noticia de les demés baixes que's comunicaràn quan es coneguin.

El general Marina assistí personalment a la operació, amb el seu Estat Major, visitant i inspeccionant les posicions ocupades.

A L'UNIVERSITAT

Apertura de curs

Aquest matí s'ha celebrat al grandiós paranimf de l'Universitat la sessió d'obertura de curs.

L'acte ha revestit la solemnitat acostumada i l'esplendor sever dels actes acadèmics.

La gran sala ha estat plena de gran concorrencia, especialment d'estudiants, ja que sembla que aquest any s'ha permès l'entrada a major nombre que l'any passat i anys anteriors, des que, per evitar l'intencionat soroll, no se'ls permet l'entrada si no és per invitació.

A tres quarts de dotze han entrat la comitiva oficial i claustres de les facultats, presidits pel doctor Carulla, mentres la banda municipal executava la marxa de «Tanhaüser».

A la presidencia s'ha sentat el doctor Carulla, rector, que tenía a la seva dreta al governador senyor Andrade, el senyor Juncal, el comandant de Marina senyor Montis, el vicari capitular doctor Palmerola, el senyor Batllés i doctor Daurella.

A l'esquerra del Rector s'han sentat el general governador senyor Sànchez Mesas, el president de l'Audiencia senyor Serantes, el vis-president de la Diputació senyor Bartrina, en representació del senyor Prat de la Riba, el fiscal de l'Audiencia senyor Godoy, el delegat d'Hisenda senyor Eulate i el vis-rector de l'Universitat doctor Arana.

En els escons d'ambdós costats s'hi han sentat el senyor Puig Alfonso, el canonge doctor Caramach, el doctor Gassia, representant el Seminari; els Claustres de les Facultats, Escoles especials, Escoles Normals, Escola de Comerç i Institut General i Tècnic; el doctor Fargas, catedràtic, senador i president de la Secció de Ciences de l'Institut d'Estudis Catalans; el doctor Pí Suñer, representant aquest Institut; representants d'entitats, etc.

El discurs inaugural ha estat pronunciat pel catedràtic de la Facultat de Ciencies doctor Eduard Alcobé i Arenas.

Ha dedicat un record al doctor Bonet al qual corresponía per torn pronunciar el discurs d'avui, entrant després a desenrotllar el tema «Intervenció de la Termodinàmica en la Biología».

Ha començat fent l'historia de la Termodinàmica, ciencia relativament moderna, fent després un resum de les experiencies i estudis realitzats en els temps actuals pels més famosos sabis en l'estúdi de dita ciencia i de la Biología.

La seva crítica ha estat molt elogiada, així com les observacions originals i les conclusions generals, essent aplaudit durant llarga estona al finalisar el seu notable parlament, que, com de costum, s'ha repartit després al Claustre i autoritats assistents.

La Banda municipal ha executat seguidament la Obertura de Rienzi, essent també molt aplaudida.

Acabada aquesta, el doctor Calleja secretari general, ha llegit la llista dels alumnes premiats, els quals, en mig dels aplaudiments dels seus companys, han rebut els diplomes de mans del Rector.

Els premiats han estat els següents:

Grau de Batxiller.—Secció de Lletres: don Antoni Simarro, donya Petronella Tuca Alsina, don Xavier Valls Ventosa i don Manuel Guberna i Puig.

Secció de Ciencies: don Bonaventura Bassegoda Martí, don Joan Guiteras Farràn, don Pere Esquerdo Rodoreda i don Lluis Mediano Laguna.

Normal Superior de Mestres. — Don Madià Lagasca, don Pere Clot Oliu, i don Vicens Masferrer Pérez.

Normal de Mestres.—Elemental: Donya Josepa Estades Alcoret, donya Emilia Civil Bellfort, donya Josepa Fernàndez Riofrio.

Superior: Donya Carme Montaner Larcos.

Perit mercantil: Don Pere Rodeno Villajas, don Santiago Giralt García.

Facultat de Filosofía i Lletres.—Secció d'Historia: Don Florian Ruiz Egea.

Secció de Lletres: Don Alexandre Gallard Folch.

Secció de Filosofía: Frai Francesc Calvo Burillo, benedictí.

Facultat de Dret :Don Joan de D. Trías de Bés i don Josep Xinau Palau.

Facultat de Ciencies Exactes: Don Joan Gelpi Blanco i don Josep M. Orts Aracil.

Químiques: Don Josep Balta Elías.

Facultat de Medecina: Don Antoni Torras Pujol i don Francesc Carreras Verdaguer.

Facultat de Farmacia: Don Josep Guerra Cortés i don Josep M. Cardona Pedrals.

Acte seguit el Rector ha declarat obert el curs de 1914-1915 en nom del Rei, retirant-se la comitiva amb el mateix cerimonial que l'entrada.

No s'ha registrat cap incident desagradable.

Biblioteca de Catalunya

D'avui, dia primer d'octubre, endavant, coincidint amb el començament del curs en les nostres Universitats i Escoles, la «Biblioteca de Catalunya», instal·lada en l'«Institut d'Estudis Catalans», ademés de seguir com fins ara oberta de cinc a vuit de la tarde, ho serà també de deu a una del matí.

Més del conflicte europeu

D'AQUESTA EDICIO

Els productes farmacèutics

El Col·legi de farmacèutics de Barcelona ha remès al senyor La Cierva, president de la Junta de iniciatives, el següent telegrama:

«Peligro faltan materias primas medicinales, facilítese introducción, prohiban exportación. Respecto medicamentos patentados cúmplase rigurosamente la ley verdadera garantía salud pública y denúnciese convenios imposibilitan producción nacional. Colegio informará.—Presidente, Vergés.»

Crisi obrera

Diuen de Sant Feliu de Guíxols que aquella vila atravessa una crisi gravíssima com mai s'havia vist. Són en gran número els obrers que's troben sense treball a causa del tancament d'algunes fàbriques, motivat per l'actual conflicte europeu. Els que treballen fan tres jornals a la setmana i alguns dos solament.

Cada setmana es reparteixen bonos als necessitats per valor de més de 3,500 pessetes, i com el número d'aquells va aumentant considerablement de dia en dia, forçosamentr es tindrà de fer una nova crida a la ciutat per a que presti ajuda qual la seva ajuda en la mida de les seves forces i evitar aixis que's faci més anguniosa, per no dir impossible, la vida dels obrers.

Cent set dels obrers que's troben sense treball estàn actualment ocupats, per voluntat propia, en obres públiques locals, defensant aixis la quantitat que en bonos els hauría de correspondre.

S'ha rebut del diputat a Corts senyor Albert el següent telegrama:

«Firmado libramiento fondos apremié ordenación pago urgentísimo envío Jefatura.—Albert.»

Aquests fondos són els tant esperats per a empendre la construcció de la carretera de Tossa a Sant Feliu de Guíxols, els treballs de la qual aliviaríen una mica tan anguniosa situació.

La linia d'Orient

El cònsul general d'Espanya a Jerusalem, ha recomanat als ministeris de Foment i de Marina, que ara és la millor ocasió per a implantar la projectada linia espanyola als mars d'Orient, aprofitant-se de que les linies angleses, italianes i franceses estàn parades amb motiu de la guerra.

Indica el cònsul, que de moment no se n'obtindríen grans ventatges, mes quedaría ja la linia establerta per al dia que's normalisés la situació mercantil, amb un gran nombre d'abonats que ara se serviríen de la linia espanyola.

D'aquest assumpte se n'ha donat una R. O. del 11 de setembre, que'l comandant de Marina ha remès a totes les casas consignataries espanyoles de Barcelona.

Canvi oficial

El canvi fixat pel Col·legi de Corredors és el següent:

Francs, 101'00.
Lliures, 25'90.
Marcs, 124'00.

Del Port

En el port s'ha notat sensiblement la disminució de vaixells a causa de la guerra europea. En el mes passat sols n'han entrat 278, la immensa majoría espanyols.

***

Per via marítima han entrat avui 3.600 tonelades de carbó mineral.

Varia

El jutjat de l'Hospital, secretaria Pastor, s'ha encarregat de instruir sumari amb motiu de la denuncia de «El Progreso», per injuries a l'emperador d'Alemanya.

De Madrid

EnMax Linder, mort en la gue rra

Madrid, 1, 10 matí.

Segons comuniquen de Burdeus, Max Linder, el famós artista de cinematògraf, ha sigut mort en la batalla de l'Aisne.

Els alemanys han ocupat Verdun

San Sebastián.—Un alt funcionari espanyol que ha arribat aqui anit, procedent de Burdeus, assegura que en aquella capital s'ha rebut noticia oficial de que'ls alemanys han ocupat la plaça de Verdun.

Afegéix dit personatge que'l Govern francès ocultarà el fet durant 24 hores.

Alemany ferit a Málaga

Málaga.—En el passeig del Parc se trobava aquesta nit un individu que va creure advertir que dos mariners alemanys que per allí passaven tractaven de burlar-se d'ell.

Se dirigí a ells per a demanar-los explicacions i els alemanys li escupiren a la cara i li donaren varis cops.

L'individu allavors tregué una navaja i ferí greument a ún dels alemanys.

La crisi obrera

Madrid, 1, 2 tarde.

El ministre de la Governació ha dirigit una circular als governadors civils per a que aquests facin arribar a coneixement dels obrers, en ses respectives provincies, la noticia de que són falsos els anuncis que s'han donat afirmant que a Barcelona hi hà excés de treball.

— Pel contrari — deia el senyor Sánchez Guerra — en aquella capital la crisi és gran, i l'ha agravat considerablement aquests dies l'arribada d'obrers.

Consell al Palau. - Lo que diu en Dato.

Avui s'ha celebrat al Palau Consell de ministres presidit pel Rei.

El senyor Dato l'ha referit als periodistes en aquesta forma:

— He donat compte al Rei de les diferentes mocions presentades al Govern per la Junta d'Iniciatives, que, amb un zel plausible, baix la direcció infatigable del senyor La Cierva, examina els diferents assumptes que s'han sotmès a son estudi.

D'aquestes mocions s'ocuparà el Consell en successius Consells de ministres.

Per referir-se a varis departaments ministerials s'ha dirigit per la Junta a la Presidencia del Consell una proposta, amb qual sentit estem conformes i la he donada a coneixer al Rei amb el criteri favorable del Govern.

En ella es proposa:

Primer. Que durant els quatre primers anys de la constitució d'una industria a Espanya, se la eximeixi de tota classe de tributs, i lo mateix a les industries que s'estableixin de nou, ano que aquí n'existeixin altres similars, sempre que'l Govern declari, mitjançant una informació que garantitzi els drets de tots, que no basta per a proveir al mercat nacional.

Això té per objecte redimir-nos del concurs estranger.

Segón. Que'l pagament de drets reals de timbre, per constitució de Societats anònimes i comanditaries, no se'ls exigeixi fins passats els quatre anys després de començar a funcionar.

Tercer. Que amb tota la urgencia possible se reformin els articles del Codi penal, llei de procediment criminal i civil, a fi de que's faci més sever i eficaç el càstic per delictes d'estafa, i en especial els comesos per gerents i administradors de Companyies, i aixi mateix que's facin ràpids i eficassos, per a garantitzar els interessos dels acreedors, els procediments de suspensió de pagaments i fallides.

Per últim que s'otorgui el plaç prudencial que cregui el Govern per a l'exempció dels tributs als agricultors que posin en conreu terrenys incultes o transformin els de conreu extensiu en terrenys de conreu intens.

Després ha expressat al Rei que en l'últim Consell ens hem ocupat en l'exàmen de les ventatges i inconvenients del restabliment dels drets aranzelaris per als blats, farines i carbons, sobre lo qual quedà autoritzat el ministre d'Hisenda per adoptar les resolucions que cregui convenients en el moment oportú.

Després he donat detalls de la marxa de les operacions i les referencies de la premsa francesa, anglesa i alemanya, fent notar lo que diu el «New-York-Herald», amb referencia a un oficial anglès ferit que consigna el comportament heròic del príncep Maurici de Battemberg, germà de la Reina Victoria, al costat del qual caigueren morts quatre soldats de la seva companyía, rebent ell mateix en la gorra una bala.

També m'he referit a les noticies oficials i particulars que tenim de Mèxic, i per últim he llegit el telegrama del general Marina en el qual dona compte d'haver-se portat a cap una important operació.

El respecte als monuments

Madrid, 1, 5'15 tarde.

El senyor Dato ha manifestat que, segons telegrames rebuts d'Holanda, s'afirma per conducte del representant dels Estats Units que l'alt comandament alemany ha ofert no disparar l'artilleria grossa de siti sobre els monuments públics si no els utilitza l'enemic per a fins de defensa.

El Rei i la Borsa

Cridats pel Rei han estat aquest matí a Palau varis individus de la Junta sindical del Col·legi d'agents de canvi i Borsa, presidits pel senyor Monjardín als quí tenía don Alfons desitjos de felicitar-los per sa gestió a l'evitar el tancament de la Borsa a l'esclatar la guerra, com aixís ho ha fet.

Informació internacional

(PER TELEGRAF)

D'origen francès

La situació a França

París, 30, 11'55 nit.—El comunicat oficial de les onze d'aquesta nit diu lo següent:

La situació general és satisfactoria.

No hi ha hagut cap modificació sensible en tot el front, llevat al Woevre meridional, aon hem ocupat Sedchepreg i avençat fins a la vessant de Ruptdemad.—Havas.

Els japonesos

París, 30, 11'57 nit.—Tokío (oficial). —La esquadra japonesa ha desembarcat un contingent que ha ocupat el port de Laoshe, prop de Kiao-Tcheu, prenent quatre canons de campanya abandonats pels alemanys.

Els japonesos han deixat a dit punt petita força de ocupació.—Havas.

Russos i alemanys

París, 30, 11'58 nit.—Petrograd.—Segons un comunicat oficial, el dia 27 les tropes russes, després d'encarnicats combats, s'apoderaren d'algunes posicions que ocupaven els alemanys, els quals se replegaren cap a Suwalsky i Mariempol.

Continua la ofensiva russa.

L'artilleria alemanya de siti seguetx bombejant Ossowetz, sense èxit.

A la regió de Schatchouschin i voltants de Ondreiveno sols hi ha hagut petits combats.—Havas.

El tancament dels Dardanels

París, 1, 2'5 matinada.—Constantinopla.—La premsa dona la següent explicació del tancament dels Dardanels:

Les esquadres anglesa i francesa feien creuers per l'entrada dels Dardanels, visitant els barcos mercants, lo que és molt perjudicial pel comerç, anul·lant totes les ventatges de mantenir oberts els Dardanels a la navegació.

Per això s'ha acordat el tancament dels Dardanels.

El tancament serà mantingut fins que s'allunyin les flotes aliades.—Havas.

Avens dels russos

París, 1, 6'50 matí.—Petrograd. (Oficial).—Els russos han ocupat les posicions alemanyes dels voltants de Angustow i Koptzysvo, i s'han apoderat dels congostos i els llacs amb direcció a Simno, Seret i Reipuny.

L'enemic seguéix retirant-se cap a Suwalsky, Seiny i Mariempol.—Havas.

Poblacions canonejades

París, 1, 6'54 matí. — Anvers. (Oficial). — Els alemanys varen bombejar durant tot el dia Waelhem, Wabre i Sainte Catherine i atacaren els forts de Liezeke i Breendork, replegant-se després amb grans pèrdues. — Havas.

Mariscal de França

París, 1, 7'10 matí. — Un despatx de Burdeus diu que, malgrat no existir ara cap mariscal de França, un Decret, que porta data 29 de setembre, fixa en 30 mil francs la retribució anexa an aquesta alta dignitat militar.

«Le Matin» diu que aquest Decret és molt significatiu i és el millor auguri autoritzat de totes les esperances de victoria. — Havas.

De Italia

París, 1, 7'25 matí. — Roma. — El govern ha adoptat mides per a la destrucció de les mines surants col·locades per Austria a l'Adriàtic i que ja han ocasionat alguns naufragis.

Es probable que les darreres mides de la Porta, relatives a les capitulacions, correus i impost sobre'ls estrangers, determinaràn a Italia a fer alguna gestió particular. — Havas.

A Malinas.-Bombeig

París, 1, 10'30 matí.—Anvers.—Els belgues han recuperat Malinas.

Els alemanys han renuat el bombeig de Lierre i Heyst-Op-den-Berg.—Havas.

Reforços alemanys

París, 1, 10'40 matí.—Londres.—El «Daily Express» diu que totes les tropes alemanyes estacionades a la provincia de Schleswig han sigut enviades amb tota urgencia a reforçar els exèrcits alemanys de Bèlgica i França i el destacament de protecció de la illa Sylt, prop de la costa de Schleswig.—Havas.

Barcos capturats

París, 1, 10'54 matí.—Londres.—L'almirallat anuncia que el creuer anglès «Cumberland» ha capturat al riu Cameroun vuit vapors de les linies Woerman i Anofield i Hamburg-Amèrica.

També ha capturat la canonera «Soden».—Havas.

Els aviadors nipons

París, 1, 11'30 matí.—Tokio.—Els aviadors afirmen que han lograt tocar alguns barcos alemanys.—Havas.

Noticia desmencida

París, 1, 11'45 matí.—Roma.—Es desmenteix que els italians hagin ocupat Valona.—Havas.

Mobilització portuguesa

Lisboa, 1, 2'25 tarde.—Els diaris parlen de que's prepara la mobilisació d'una divisió de l'exèrcit.—Havas.

Religioses

—Parroquia del Sant Angel Custodi (Hostafranchs).

Demà, divendres, festivitat de l'Angel se resaràn misses a les sis, set, vuit, nou i dotze. A les sis, amb exposició de S. D. M. A les deu, se beneirà el nou altar, començant desseguida l'Ofici solemne, que serà cantat per la capella de música de Nostra Senyora dels Angels, amb acompanyament d'instruments de corda, predicant mossen Josep Cardona, Pvre.

A la tarde, a les quatre, Rosari cantat, devocions i sermó pel rector, acabant-se amb el cant dels Goigs del sant Titular.

—Continúen amb gran èxit tots els treballs d'organització de la solemne processó del Roser, havent sigut confiada l'antigua i artística bandera, procedent de la Pía Unió del Roser del convent dels PP. Predicadors de Santa Catarina, al conceller del districte don Santiago de Riba.

Per a portar la venerable imatge de Nostra Senyora del Roser, s'han destinat diferents torns de portants a càrrec de les més distingides associacions Marianes d'aquesta capital.

ULTIMA HORA

EDICIO DEL VESPRE: 2.ON TIRATGE

Sessió de la Diputació

Inaugural del segón período

A tres quarts de cinc de la tarde comença la sessió inaugural del segón período d'enguany.

Presidencia, senyor Prat de la Riba, acompanyat dels diputats secretaris senyors Cabot i Rovira i Bosch i Catarineu.

Aquest llegeix la convocatoria de sessions del segón período, els articles 55 i 56 de la llei provincial relatius a l'acte i l'ofici del governador delegant la presidencia en el senyor Prat de la Riba.

Aquest dóna per obert el present período.

Es llegeix l'acta de la sessió anterior, que és aprovada.

Es fixa en 8 el número de sessions del período.

A continuació es llegeix la memoria de la Comissió Provincial relativa als assumptes que han quedat pendents en l'interregne de sessions de la Diputació i fa corporació es dóna per enterada.

Els oficials de les sessions respectives donen compte dels acords presos per la Comissió Provincial en funcions de Diputació, els quals són ratificats.

Es dóna compte de les condicions de subasta del servei de bagatges de la provincia per a l'any 1915 i es designa al senyor Alegre perque hi assisteixi en representació de la Diputació.

També es dóna compte del repartiment del cupu de contribució territorial sobre la riquesa urbana entre'ls pobles de la provincia corresponent a l'any 1915, proposat per l'administració de contribucions.

Es aprovat.

A les cinc s'aixeca la sessió.

Més del Govern Civil

La vaga dels barbers

Anit els barbers van declarar la vaga general del ram.

De conformitat amb aquest acord avui han abandonat el treball molts dels obrers que treballaven per haver sigut acceptades per uns patrons les bases que'ls havíen presentat.

Sembla que l'actitut dels obrers és deguda a que mòlts dels seus companys ja anaven a renuar el treball sense que les bases fossin acceptades i en consequencia els directors del moviment temíen un fracàs.

Per a evitar excessos s'ha donat ordre de que'ls establiments siguin vigilats per la guardia de seguretat.

Els Infants

Aquest matí han arribat a Barcelona en el trasatlàntic «Infanta Isabel», don Alfons de Borbó i la seva esposa donya Beatriu.

Els esperaven el governador i don Eusebi Güell.

Els Infants han visitat la ciutat i han estat als museus.

Sortiràn cap a Madrid amb l'exprès d'aquesta nit.

Per expressa disposició dels Infants no se'ls tributarà honors.

Diputació

—Ha estat a visitar al senyor Prat de la Riba el contractista de carreteres senyor Oliva.

—El president ha sigut invitat a una festa organisada per la Societat Protectora dels Animals i plantes de Catalunya a benefici dels repatriats.

—Avui han estat a visitar al senyor Prat de la Riba el contractista de carreteres senyor Pallàs, don Pompeu Fabra, de l'Institut d'Estudis Catalans; una comissió del Patronat Nacional d'Horticultura, el secretari de la Junta Provincial de Beneficencia don Josep Rogent, don Salvador Lluch, l'alcalde de Manlleu i un vocal del Foment Mercantil i Industrial de dita población i el president de la Lliga de Defensa Industrial.

—El senyor Lloret ha estat a visitar al senyor Prat de la Riba donant-li compte d'haver sigut inaugurat el curs en l'Escola de Funcionaris d'Administració local.

La comissió dramàtica de l'Ateneu Obrer del Districte. II recorda a tots els socis en general que la inauguració de la temporada teatral de 1914-15 tindrà lloc el prop-vinent diumenge, 4 d'octubre, amb les obres «Lo Pubill» i «Infanticidi».

HOSTAFRANCS. — Aquesta barriada celebrarà sa festa major els dies 2, 3, 4 i 5 d'octubre.

La societat Reunió Familiar Instructiu hi cooperarà amb balls de sala, funcions de teatre i diversions populars per a la mainada.

El prop-vinent diumenge, dia 4 del corrent, cantarà sa primera missa el nou sacerdot mossen Josep Blancert i Parera a l'iglesia de Santa María de Llorona.

En l'esmentat acte farà el sermó el senyor Rector de Llorona i actuaràn de padrins nostre estimat amic i company el digne diputat provincial don Feliu Fages i Vila i la seva esposa la distingida senyora donya María dels Dolors Ferrer de Fages.

La festa promet veure's molt concorreguda degut a les simpaties de que gosa la familia del celebrant qui és fill de la esmentada población.

Estat atmosfèric d'Europa el 1 d'octubre, comunicat per la Societat Astronómica de Barcelona, segons els telegrames rebuts de l'Observatori Central Meteorològic:

Azores, Portugal, España, França i Bèlgica continúen amb altres pressions; del restant d'Europa s'ignora l'estat atmosfèric.

Trànsol al litoral português del Sur, golf de León, Gènova i Màlaga, arribant en aquest darrer lloc a primeres hores del matí a ésser mar grossa.

Desgracia.

Una veina del carrer de Llàstics, 24, quart, ha anat a comprar, deixant tancats al pis a dos fills seus, un de 5 anys i l'altre de 15 mesos.

El gran fa acostat una cadira a una finestra que donava al celobert, però ha sigut el petit que s'hi ha enfilat, amb tan mala sort, que a l'abocar-se a fóra ha perdut l'equilibri i caigut daltabaix.

Recullit pels veíns i portat al dispensari de la Ronda de Sant Pere, li han sigut apreciades extenses ferides al cap, contusions al pit, fractura del fémur esquerre i commoció cerebral, de pronòstic greu.

Després de curat ha sigut portat a l'Hospital Clínic.

El dilluns, dia 5, a les nou del matí, tindràn lloc a la Comandancia de Marina els exàmens de maquinistes navals.

Avui han entrat al port els següents vapors: «Wendy», de Glasglow; «Rei Jaume I», de Palma; «Serafín Ballesteros», d'Avilés, i «Numancia», de Castelló.

El trasatlàntic «Infanta Isabel de Borbón», que ha tornat avui de Gènova, ha desembarcat ademés de l'infant Alfons i la seva familia, 48 passatgers.

Sortirà cap a América el dia 4.

Tribunals.—Senyalaments per a demà, dia 2:

Audiencia Territorial.—Sala primera.—Tancada.

Audiencia Provincial.—Secció primera. —Un incident.

Secció segona.—Un judici oral per contrabàndol.

Secció tercera.—Judici per escarni a la religió, contra D. M.

A les cinc de la tarde ha près possessió del seu benefici de Mestre de Cerimonies de la Seu Basílica, mossen Daniel Salavadó.

Li ha donat possessió el canonge doctor Bruguera, essent testimonis el superior dels Mercedaris, el canonge D. T. Tomàs Sanchez i don Ramón Esteva, essent secretari mossen Emili Vidal, beneficiat de Santa María del Mar.

(PER TELEFON)

Noticies de Tarragona

Tarragona, 1, 5'30 tarde.

Prop del poble de Santa Bárbara uns carrabiners han detingut dos automòbils amb 16 bultos de tabàc en fulla.

El tabac ha sigut portat a la tabacalera i els quatre homes que anaven en els autos són detinguts.

—La companyia dramàtica que dirigeix don August Barbosa i que actua en el teatre Principal, cada nit obtè grans aplaudiments.

—Aquest matí s'ha celebrat l'obertura de les classes normals de l'Institut i del Seminari, pronunciant-se en els esmentats actes notables discursos.

L'arquebisbe ha sigut molt felicitat per haver-se inaugurat en el Seminari les classes corresponents a assignatures catalanes.—Martorl.

Carretera

Madrid 1, 5'15 tarde.

Pel ministeri de Foment s'ha autoritzat la construcció del troç según de la carretera d'Alcolea del Pinar, Tarragona, a Penedès. Llurant-se 10.000 ptes.

Decret de Foment

El Rei ha firmat el següent Decret de Foment:

Disposant que aquells terrenys francs que designi el ministeri de Foment amb objecte d'investigar, descubrir, i en son cas aprofitar criaders de substancies minerals que poden servir com adobi agrícol o materia prima per a la fabricació dels mateixos, l'Estat se reserva la facultat d'excluir total o parcialment els mateixos dels drets públics de Registre.

Boda d'un infant

San Sebastián.—A Fuenterrabia, en el palau anomenat «Entre flores», propietat dels marquesos de Villasinda, s'ha efectuat aquest matí la boda de l'infant Ferràn amb la duquesa de Talavera.

La capella estava adornada amb historics tapiços de la iglesia parroquial.

Ha beneit la unió el Nunci, i la missa a càrrec del jesuita P. Larzabal, germà polític de la nuvia.

Han apadrinat als contraients la duquesa de San Carlos i el comte de Pie de Concha, en representació dels príncepes de Baviera.

La nuvia vestia trajo de satí blanc amb puntes d'Anglaterra, lluint una diadema de brillants regal de la Reina.

El nuvi, d'uniforme de l'Escolta Reial amb la banda de Carles III.

L'Ajuntament de Fuenterrabia ha enviat paneres de flors.

Els nuvis han regalat 500 pessetes per als pobres de la localitat.

Acabat l'acte s'ha celebrat a la orra «Entre Flores» un banquet amb 50 comensals.

Els nou-casats vindràn a San Sebastián a passar uns dies, essent probable que realitzin despres un viatge per algunes poblacions d'Espanya.

NOTICIES

DE BARCELONA

Dels moços d'Esquadra.

Els de Surià dónen compte de que les fàbriques dels senyors Comte i Viladomat, de Cardona, han hagut de plegar per manca de cotó, quedant sense feina 400 obrers.

Els serveis practicats pel Cos durant el mes de setembre són els següents:

Per infringir la llei de caça, 6 detencions; per danys a la propietat, 11; per escàndol a la via pública, 2; per furt, 8; per escapats de casa seva, 2; reclamats judicialment, 8; per tal·ar i furtar arbres, 3; per estafa, 1; per infringir les ordenances municipals, 1; per ferides greus, 2; per ferides i lesions, 6; per jugar als prohibits, 8; per robo, 1; per faltes a la moral, 2; per infringir la llei de pesca, 4; boig escapat del Manicomi, 1. Total, 66.

- Vanos Cardús Portaferrissa, 10

Dos veïns de Gracia detingueren a darrera hora del vespre a un xicot de 16 anys, al qual sorprengueren saltant la paret d'una torre del passatge de Montserrat, 1, actualment deshabitada.

L'esmentat xicot negà que tingués intenció de fer rès de mal i digué que sols volia passar-hi la nit. Malgrat això, fou portat a la delegació del districte.

— Donya Angela Mariana de Martínez Vargas ha adquirit un hermós automòbil «Berliot» amb carrosería «landaulet» que està exposat en l'AUTOMOVIL SALO, Plaça de Catalunya, 20.

Dos cira-botes ambulants es disputaven la parroquia, i com no's posaven d'acord, un d'ells ventà a l'altre una garrotada badant-li el cap.

El fet ocorregué a darrera hora de la nit, al carrer den Roca; l'agressor fugí, i el pacient, després de curat al dispensari de Casa la Ciutat, fou posat a disposició del jutge municipal.

— Els convalecents deuen pendre el Xarop HIPOFOSFITS SALUT.

Una i una, dues.

Un municipal es presentà a un pis del carrer de l'Assalt a entregar a una veïna una papereta de citació a multes per haver, dies passats, tirat aigua al carrer.

La qual veïna es desfeu en improperis i insults contra el municipal, dient-li lo que li vingué a la boca. I com pretenía que la culpa de la denuncia la tenía l'amo de la botiga de sota, agafà els molls de la cuina, baixà saltant els graons de quatre en quatre, es dirigí a la botiga i hauría fet un estropici a no intervenir-hi un agent de la secreta que s'ensopegava a passar per allí.

I heu's aquí com en compte d'una citació, ara en tindrà dues.

— ¿Teniu la seguretat de la bona qualitat de l'aigua del sifón que bebeu i de la neteja del mateix? Doncs la podeu tenir amb el «Blitz Sifón», que és el més higiènic, perque no'l toquen altres mans que les del seu amo. Exposició i venda: Segalà, Rambla Flors, 4.

Observatori de Montserrat.—Registre Meteorològic de l'Estació del Monastir.

Dia 29.—Baròmetre 0º a les 16 hores, 697'8; temperatura màxima a l'ombra, 27'8; humitat relativa (percentatge), 46; tensió del vapor d'aigua, 8'62; nebulositat (de 0 a 10), 0; direcció del vent, calma; pressió atmosfèrica mitja del dia, 698'7; humitat relativa id. de id., 41'0; tensió id. de id., 7'49; temperatura id de id. 21'2; pluja en mm. i en 24 hores, 0'0; evaporació en id., 0'9; kilòmetres recorreguts pel vent en id., 123; màxima de radiació solar, 56'0; radiòmetre vaporitzador 16'6.

Dia 30.—Baròmetre 0º a les 6 hores, 701'1; temperatura mínima a l'ombra, 13'0; mínima a 0'10 m. de terra, 10'6; mínima a terra, 3'0; humitat relativa (percentatge), 73; tensió del vapor d'aigua, 9'42; direcció del vent, ENE.; nebulositat (de 0 a 10), 10.

Nota.—Ahir bon temps.

— Labaros, Waters. Banyeres. Models nous. — Preus reduits. Jaume Sauret. 7, Pelayo, 7.

Durant la darrera setmana, la Caixa de Pensions per a la Vellesa i d'Estalvis, ha rebut per imposicions la quantitat de 282.011 ptes. i ha pagat per reintegres d'estalvi i per plaços mensuals de pensió 151.751 ptes., havent obert 109 llibretes noves.

- Vichy Català

Aigua mineral natural, digestiva i més econòmica que les seves similars.

Telegrames detinguts per no trobar als seus destinataris:

De Coruña, a Joan Sales; de París, a Lascaray; d'Orense, a Manuel Fernandez, ganader; de Madrid, a Pere Raspall, C. Cent, 110; de Guadarrama, a Bou, Mallorca, 23, primer; de Mèrida, a Rosa Sandiez, Pormencheta, 6; de Santillano, a Mosquitera, Balbino Fernandez; d'Ayora, a Rosa Sotos, Gilbert, 14, primer.

Pels datos meteorològics rebuts de Noruega, Bèlgica, França, Portugal, Espanya i Azores, s'ha pogut comprovar que continúa una zona d'alta pressió, cubrint tot el centre i SO. d'Europa, continuant també al N. de Russia i Escandinavia uan depressió. El màxim de 772 m/m correspón a París i el mínim de 757 m/m a Bodo (Escandinavia).

El baròmetre baixa al SE. d'Espanya i puja al restant.

Maror a La Mancha i Golf de Lyó.

Els ebanistes cadirers i barniçadors tindrà reunió general extraordinaria demà, divendres, a les nou de la nit, al carrer d'Aribau, 21, interior.

Demà, divendres, tindrà lloc, a dos quarts de deu de la nit, la primera lliçó del curs de Geografía Econòmica en la Societat de Geografía Comercial, plaça de Santa Agna, 4. Durat dit curs s'aniràn explicant les noves orientacions econòmiques produídes per l'actual conflicte europeu.

Continúa oberta la matrícula.

—**Fosfo-Glico-Kola-Lecitinat cura inapetencia. B. Doménech, Rda. S. Pau, 71.**

Per acord de la Direcció de la Escola d'Institutrius i altres carreres per a la dòna, queda prorrogada la matrícula de les diferentes ensenyances que's donen en la sosdita Escola fins al dia 15, inclusiu, del present mes d'octubre. En la Secretaria, carrer de Sant Sever, 5, principal, de quatre a set de la tarde, es facilitaràn programes i quants detalls convinguin als pares o encarregats de les alumnes.

Acabades les vacacions d'istiu, la secció de Catalunya del «Club Alpino Español» renúa altra vegada ses tasques, organitzant per al diumenge, dia 4, una excursió a Sant Llorenç de Munt.

El punt de reunió serà la estació del Nort, a les set del matí.

S'ha de pendre bitllet fins a Tarrassa

— EXPOSICIO la verificarà la CASA PIO PANTALEONI Y C.ª en els dies 5, 6 i 7 del corrent; aprofitem aquesta ocasió per a participar a nostra distingida clientela l'haver rebut els genres nacionals i estrangers per a tardor i hivern i tenir també confeccionats els models per a nen. Oportunament enviarem els catàlegs. Portal de l'Angel, 1, 3 i 5. (Entrada lliure.)

El Vicari Capitular doctor Palmerola, ha firmat els nomenaments de vicari a favor dels següents sacerdots:

De Sant Esteve de Castellar, a favor de mossèn Enric de Miró i Villavechia; mossèn Joan Playà Ballvé, de Sant Andreu de la Barca; mossèn Josep Roca, de Granollers; mossèn Enric Tutusaus, de Piera; mossèn Pere Santacana, de Sant Joan i Sant Josep, de Mataró; mossèn Miquel Mendoza, de Viladecans; mossèn Josep Torres, de Sant Boi de Llobregat; mossèn Pau Ferret, de Sitges; mossèn Jaume Bigas, de l'Immaculada, de Vilanova i Geltrú; mossèn Josep Blancher, de Parets; mossèn Jaume Güell, de Sant Sadurní de Noia; mossèn Josep Aruella, de Domenys; mossèn Pere Bosch, de Capellades; mossèn Joan Ugues, de Teyà; mossèn Josep M. Andreu, de Premià; mossèn Salvador Ester, de Vilarodona; mossèn Joan Galimany, de Torrelles de Foix, i mossèn Manuel Castells, de Pobla de Claramunt.

— Primera Manufactura de España —
SELLOS DE CAUCHO Y METAL
Placas, Rótulos, Numeradores, Fechadores, etc.
— — — Precios sin competencia — — —
Sucesor de **BOSSI** - Teléf.º 2402
Almacenes: Plaza Real, 14 - Sucursal: Rbla. Centro, 31

Telegrames detinguts per no trobar a llurs destinataris:

De Perpinyà, a Emili Martinez, carrer de Pelayo, 58.

De Ivry-la-Bataille, a Soullain, Refugi francès.

De Cadiz, a Assumpció Aldecoa, carrer del Camp, 20.

De Calella, a Josep Llorens, Ponent, 58, segona.

De Oràn, a Soler, Cordero, 3, botiga.

De Bañeza, a Ramír Perez, Escudillers, 52.

De Madrid, a Idoate, Hótel Europa, Boquería, 12.

De Alcudia, a Miquel Ordinas, Mallorca, 254.

De Albacete, a Duràn, Epedidor, número 574-25 a.

Durant les hores que va estar de guardia el jutjat de l'Audiencia, es van instruir 17 diligencies.

Vapors entrats ahir al port:

«Castor», de Amsterdam; «Miguel M. Pinillos», de Mòbila; «Villena», de Cartagena; «Mahón», de Mahó; «Harsleywod», de Newport; «Jorge Juan», de Valencia.

Ahir matí es va reunir a la Comandancia de Marina la comissió dictaminadora, per a veure si hi hà lloc a formar causa pels danys ocasionats pel vapor «Monte Toro», a un bot de vela. Es va acordar no haver-hi lloc al sumari.

— **No compreu Lavabos, Banys, Vaters, etc., etc., sense abans visitar la gran exposició de la casa Lacoma G. Passeig de Sant Joan, número 44. Freus ventatjosos.**

Telefonemes detinguts per no trobar als seus destinataris.

De Vilatorta, a Miquel Amorós, Aribau, 54; de San Sebastián, a Carolina Martí, Aribau, 106; de Cartagena, a Intercanvi; de La Garriga, a Miquela Navarro, Avinguda de la República Argentina, Sant Gervasi.

El president accidental de la Cambra de Comers, don Joaquim Cabot, s'ha dirigit al quefe del Govern, al governador del Banc d'Espanya i al president de la Junta d'Iniciatives, apoiant la petició de la Cambra de Comerç d'Espanya a Londres sobre'l servei de pagos i cobros a Espanya per nostre Banc Nacional per compte dels Bancs i particulars d'Anglaterra.

La Societat Barcelonina d'Amics de l'Instrucció celebrarà sessió el dissapte vinent, a dos quarts de dèu de la nit, a la sala d'actes del Foment del Treball Nacional, llegint don Emili Asencio sa ponencia sobre «Edificis escolars a Barcelona», que's sotmetrà immediatament a discussió. També es donarà compte dels dictàmens presentats pels jurats calificadors en el concurs extraordinari.

Molt lluits resultaren tots els actes celebrats el diumenge passat pel Centre Catòlic Obrer de Sant Vicens de Paúl, amb motiu de celebrar sa festa patronal.

En la solemne vetllada que baix la presidencia del Dr. Josep M. Baranera al qual acompanyaven el president del Centre Dr. don Josep M. Gich, don Francisco Faner, president de la comissió d'escoles, i demés senyors que formen la Junta Directiva de dit Centre, fou aplaudidíssim per la perfecta execució de totes les peces que integraven el programa la important agrupació choral Orfeó Canigó, aixís com el notable violinista senyor Fuster i les professores de piano senyoretes García Rodríguez i Marina Fernàndez, el barítón senyor Carcereny i el pianista don Francisco Carcereny.

Al final de dit acte el Dr. Baranera pronuncià un eloqüent discurs elogiant la labor social que realitza dit Centre en aquella populosa barriada en les múltiples seccions que per a favorir a l'obrer té establertes.

En el local de la societat choral «Catalunya Nova», diumenge hi hagué una reunió dels representants de corporacions a les quals invità per a aliviar la situació dels obrers en vaga a consequencia de la guerra.

Se nomenà una comissió composta de En Vicens Vidal, de «Catalunya Nova»; pels orfeonistes, En Joan Ribas, de l'Orfeó «Canigó»; pels Atenèus, En Josep Tolosa, de l'Ateneu Obrer de Gracia; pels esperantistes, En Joan Blanch, del «Esperanto kaj Patrujo», i pels chors no federats, En Josep María Torres, del «Nova Barcino».

Aquesta comissió ha acordat fer una capta pública durant la funció de les dues places de toros de Barcelona i dipsoitar lo que's recaudi a la entitat bancaria coneguda pel nom de Caixa Vilumara.

Acordà també fer saber a les autoritats la seva constitució i que té un domicili al carrer de Semoleres, 10, principal, aon hi funcionarà de quatre a set de la tarde i de nou a dotze de la nit.

DE FORA

—La tan interessant revista científica «Iberia», orgue de l'Observatori Meteorològic de Tortosa, en son darrer número s'ocupa, baix el punt de vista científic, de les modernes armes de combat dels exèrcits i especialment d'un'arma naval de les més enginyoses, el torpill automòbil, un curiós prodigi de mecànica. L'article va firmat per l'enginyer senyor Campa'ans.

Ofereix en aquest número, entre altres notes: Combat de Heligoland, fronteres d'Alemanya i Austria amb França i Russia, el conflicte industrial anglogermànic, l'artillería anglesa, aerotècnica experimental, la fotografía amb els raigs calorífics, la fotografía nocturna, l'Institut geològic d'Espanya, l'Associació espanyola per al progrés de les ciencies, etc., etc.

—Ens diuen de Sabadell que mercès al solt que vàrem publicar fa pocs dies en aquestes columnes, han sigut retirades les màquines automàtiques conegudes amb el nom de la roleta del pobre.

També ens diuen de la mateixa ciutat que segueixen els robos i altres excessos gens edificants.

Es opinió dels sabadellencs que l'alcalde de R. O. podría dedicar les energíes que gasta en fer retirar els documents impresos en llengua catalana, a sermonar a la policía per a que's posés acabament a tota mena d'abusos.

I la ciutat quedaría més satisfeta de la gestió del batlle de R. O.

— HULES PLUMEROS LINOLEUMS
Impermeables per a llits
J. RIBERA. Portaferrissa, 25 (devant c. Pi)

Sport

Futbol

Actuant de jutge el senyor Costa del Strong de Girona, a la tarde del proppassat dissapte's feu, en el camp del Sport Club Columbens de Santa Coloma de Farnès, un interessant partit de futbol entre'l primer equip d'aquesta entitat i el primer del Grop Sport d'Hostalrich.

Durant gairebé tota la primera part es notà en el Columbens una major ventatja i un marcat domini sobre sos contraris, posant-los la porta en constant perill, lo qual els valgué a la primera part l'haver entrat dos tantos contra un de l'Hostalrich.

A la segona part s'operà una radical transformació en l'Hostalrich. Aamb una empenta i decisió lloables s'ensenyorí de la pilota logrant entrar tres tantos contra cap de sos contraris. La defensa dels mateixos estigué acertadíssima, desfent ràpida i constantment la combinació del Columbens.

Fou per tant el resultat de 4 tantos a 2 a favor de l'Hostalrich.

El públic que ho presencià, si bé selecte, no fou lo nombrós que era d'esperar. Això prova la tasca que falta encara a realitzar per a infiltrar el deport en l'ànima dels pobles forans. Es en aquest sentit que cal lloar l'esforç del Sport Club Columbens, i en especial a qui n'és l'ànima del mateix en Pere Costa, qui'ns està realitzant una bella obra deportiva i cultural.

Els jugadors i socis del Grop Sport tornaren a Hostalrich agradosament impressionats de les atencions que foren objecte en els curts moments que's trobaren entre'ls socis del Columbens.

Tir

Organitzat pel Sometén de Sant Andreu, districte de Sant Joan d'Horta, tingué lloc el diumenge al matí un important concurs de tir al blanc a la hermosa finca que a Horta posseeix don Lluis Martí Codolar, assistint-hi mol nombrosa i distingida concorrencia.

Foren molts els tiradors que hi prengueren part, disputant-se premis cedits per varis industrials i corresponent a don Jaume Oliva una magnífica pistola browing amb son estotx, regal dels senyors Laplana i Capdevila; a don Pere Serra un estotx de viatge contenint un preciós rellotge, donatiu de la casa Eduard Schilling, S. en C., i a cada un dels senyors don Sebastià Ribó, don Esteve Sanchez, don Josep Julià i don Josep Jover, una canana sòlida i primorosament confeccionada.

Se prodigaren calurosos felicitacions als vencedors del concurs i organitzadors del mateix pel brillant èxit alcançat, acabant la festa en mig del major entusiasme.

CORREDISSES.

Govern civil

Els sense feina

Cada dia va aumentant el nombre d'obrers sense feina que's presenten al Govern civil sol·licitant socors o passatges gratuits per a les seves respectives poblacions.

Entre els sol·licitants hi hà moltes criatures i moltes dònes.

Sembla que'l governador ha pogut observar que companys seus d'altres provincies i alguns alcaldes de poblacions populoses fan venir a Barcelona a tots aquells que no tenen manera de viure.

I com que això és en perjudici dels obrers catalans i dels immigrants veritat, el governador ha pregat al ministre de la Governació que dicti una circular dirigida a governadors i alcaldes, encaminada a evitar aquests abusos.

Ademés, ha pogut observar el senyor Andrade que alguns patrons han expedit certificacions a varis obrers falsejant la data en que aquests varen acabar la feina.

El governador va dir que de seguir aquest abús, es proposa procedir contra els esmentats patrons.

Els restaurants gratuits

El governador ha celebrat una conferencia amb l'alcalde accidental sobre'l funcionament de restaurants gratuits que's proposen instal·lar molt aviat a les barriades obreres.

Súbdits turcs

Els súbdits turcs que varen arribar a Barcelona fa prop d'un mes procedents de Bilbao, han visitat al governador per a parlar-li de les diferencies que tenen amb la Companyía navilera.

Se'ls va obligar a desembarcar del vapor en quee's dirigien a l'Havana, assegurant-los que'ls sería tornada la diferencia de l'import del passatge, mes ara se'ls hi posen moltes dificultats.

El governador estudía la manera de embarcar-los cap a l'Havana.

Els que tornen de la feina

Durant el dia d'ahir varen començar a arribar a Barcelona molts obrers espanyols dels que una vegada començada la guerra van marxar a França per a treballar al camp.

Van estar al Govern civil algunes comissions d'aquests obrers, sol·licitant bitllet gratuit per a marxar a les seves respectives poblacions; mes, se'ls va contestar que portant diners no's facilitava l'esmentat bitllet.

Visites

Han estat a visitar al senyor Andrade una comissió de senyores patrocinadores del cine infantil, i l'inspector especial de Duanes don Emili Vázquez.

Per a la navegació

Ahir tarde, i prèvies minucioses proves verificades pels enginyers senyors García Faria, Cabestany i Serret, quedà instal·lada la il·luminació per incandescencia de vapor de petroli a pressió en el Far del Llobregat, qual sistema de il·luminació se utilitzarà en lo successiu, amb notable ventatja per a la navegació.

Les «bravías»

Ahir, a darrera hora de la tarde, en un cau de mala nomenada que hi hà molt aprop de la Rambla del Centre, va succeir un lamentable incident.

Sembla que una de les noies que fan d'«artista» a l'esmentat local, sostenía relacions amb un jove, qui havía abandonat feia poc a un'altra artista que treballa a un teatre-concert del Paralelo, que tampoc gosa de bona fama.

I aquesta va presentar-se de cop i volta i va increpar a la seva companya d'«art», i de les paraules va passar a les obres, fent-li mal de debó.

El senyor Bravo i Portillo va dir als periodistes quan aquests es trobaven al Govern civil, que la que havía rebut era al dispensari i que les ferides que tenía eren de pronòstic reservat.

Llicencies per a us d'armes

A 56 pugen les llicencies per a us d'armes expedides durant el present mes per l'inspecció de seguretat, trobant-se classificats en la següent forma: una de primera, una de segona, nou de tercera i 43 de quarta.

La sotscripció per als immigrants

Encara que lentament va aumentant la sotscripció que hi hà oberta al Govern civil a favor dels immigrats.

Com que aquests relativament no són molts, el governador ha consultat al Govern si pot aplicar l'import de la mateixa a altres fins, com, per exemple, per a socorrer als obrers que's troben mancats de feina, etc.

Perque, actualment, el governador té ja agotada la petita consignació que destina el Govern a remeiar aquestes necessitats i al Govern civil cada dia són més els que hi compareixen en busca de socors.

Invitació

El governador ha sigut invitat a la funció benèfica que prepara l'empresa dels Teatre Apolo.

El senyor Andrade es proposa assistir-hi.

El curs acadèmic

Aquest matí el senyor Andrade ha assistit a la sessió inaugural del curs acadèmic.

El governador ha manifestat als reporters que l'acte havía resultat molt seriós, que'l discurs havía sigut molt notable i que'ls estudiants havíen donat mostra d'una alta correcció.

Delegació

El governador ha delegat al senyor Prat de la Riba per a que presideixi la sessió inaugural del segón período del Cos Provincial.

Visites

Ha estat a visitar al senyor Andrade una comissió dels obrers de les Arts del llibre.

Diputació

— La Comissió Provincial, en sessió d'ahir, despatxà els següents assumptes:

De la secció d'Hisenda:

Informe en els expedients d'arbitris extraordinaris promoguts per a l'any 1915 pels municipis d'Abrera, Barbarà, Borredà, Castelladral, Castellolf, Castellví de la Marca, Capolat, Gironella, Les Cabanyes, La Granada.

Idem id. sobre les reclamacions interposades per don Joan Giralt i altres veins de Sant Pere Salavinera contra el repartiment d'arbitris extraordinaris format pel Municipi d'aquella localitat per l'any actual.

Idem id. sobre un recurs d'alçada interposat per don August M.ª de Porràs contra l'acord del Municipi de Barcelona relatiu a la exacció de l'arbitri sobre tauletes d'automòbils.

De la secció de Comptes municipals:

Dictàmens proposant l'aprovació i finiquit dels comptes municipals de Sant Esteve de Palautordera, de 1912.

Arenys de Munt, Gayà i Capolat, de l'any 1913.

Idem. id. de les del Laboratori químic bacteriològic del partit de Manresa, de l'any 1912.

— Han estat a visitar al senyor Prat de la Riba don Pau Bergés, degà del Col·legi de Procuradors, i el secretari don Ramón M.ª Rivé per a interessar-lo en els treballs preparatoris per a la construcció d'un Palau de Justicia Municipal, en el qual, ademés d'instal·lar-s'hi degudament tots els jutjats municipals, puguin establir-s'hi els registres de propietat, que avui es troben en locals disseminats i que no reuneixen cap bona condició de seguretat.

Espectacles

TEATRE CATALA **Romea**

Temporada d'hivern. — Companyía còmica dramàtica. Primer actor i director: FRANCISCO FUENTES. Primera actriu: ANTONIA AREVALO. Inauguració el 8 d'octubre amb la novela escènica de Jacinto Benavente «La noche del sabado». — Se despatxa a comptaduría per a les funcions del dissapte i diumenge, tarde i nit.—ABONAMENTS: A sis dilluns de moda, que començaràn el dotze d'octubre, A dotze funcions de tarde en días festius, que començaràn'l 11 del mateix mes. — Segueixen oberts en l'administració del teatre de 11 a 1 i de 4 a 6. — Demànin la llista de la Companyía.

TÍVOLI - Circo Eqüestre

Avui, nit, a 2/4 de deu, segón día de Moda. Nou programa, 6 notables debuts, 6.—Primer: Les 5 indiens Scautt-sport, acte a 4 cavalls. Segón: Triple jockey per 3 monsieurs genre clarke. Tercer: Werds Bros, notables excèntrics. Quart Os-Lusos, acròbates olímpics.—Quint: Travail a panneau per Mlle. M. Cardinali. — Sisè: Els famosos clowns Tonitoff i Seiffert. Exit creixent, èxit sorollós, ovacions de frants al fenòmen Robledillo. Gran succés de tota la troupe. Gracioses entrades còmiques pels clowns Carpi i Noppi. Vippo i Vietrings, Tonitoff i Seiffert. Nene, Bebé, Gasparini i Ton-Ton.—Se despatxa a comptaduría.

TEATRE DE NOVETATS

Avui, dijous, nit, a un quart de deu, «Galope de amor» i «Maruxa».
Demà, divendres, nit, a un quart de deu
Galope de amor
MARUXA
La més bella producció del mestre Vives.
Dissapte «El duo de la Africana» per a debut de la mezzo-soprano
Angelica Cortinas

GRAN CAFE DE NOVETATS
Sala de Matchs de Billar
Avui, nou nit. Partits al quadre, tres bandes i a la vermella pels reputats professors Van Duppen (campió belga), Pereira (campió portuguès), Ortega, Sugrañes, Rodón, Graner, Vives, Levi i Pi. Apostes mutues. — Entrada lliure.

Gran Cine Eldorado
Avui, dijous. Nou triomf del llegendari i proverbial
Rocambole
en la grandiosa pel·lícola, tercera de la serie, baix el títul de
La herencia del Marqués de Morfontaine
(1.500 metres, marca Pathé)
El personatge ROCAMBOLE, simpàtic a pesar de tot, ja que damunt de la seva conciencia no pesa cap crim, adquireix en aquesta sèrie una intensitat i relleu prodigiosos. Interpretació i presentació insuperables.
ESTRENES: La interessantíssima comedia sentimental, de 550 mts., marca Cines, «La cartera roja», d'assumpte altament moral i educatiu, i «Caprichos de Gribonillette».—Exit de «La mano del simio», 1.160 metres, completant el programa «Revista Pathé». — Divendres, Dues grans estrenes: «Precio de un rubí» i «Astucias del ingeniero».

TEATRE DEL BOSC
Companyía còmico-dramàtica dirigida pel senyor Goula.—Avui, dijous, Gran funció en honor de l'eminent dramaturg don Angel Gimerà, el qual assistirà a l'espectacle. A un quart de deu, el drama en tres actes «María Rosa» i la xistosa comedia en dos actes «La Baldirona». — Preus econòmics. Vegi's els cartells.

TEATRE SORIANO
Completament reformat i amb gran confort.
Companyía Montero, de la que formen part P. Montoro, A. Arrieta.
Avui, dijous, tarde, a dos quarts de cinc, gran matiné de moda. Estrena «Los chicos de la calle» (3 actes) de E. G. Alvarez i Pañiol.—Nit. a un quart de deu.—Primer: Estrena «Los chicos de la calle».—Segón: «Cuando el amor muere».
Demà divendres, tarde, a les cinc, doble.—Primer: Ultima de «El Maño».—Segón: «Cuando el amor muere».—Nit, a un quart de deu.—Primer: «Los chicos de la calle» 3 actes).—Segón: «Cuando el amor muere». — Dissapte, tarde, no hi ha funció.—Nit, estrena: «Las sagradas boyaderas».

TEATRE IMPERI
Companyía de sarsuela i opereta de RICARD GUELL de la que forma part PILAR MARTI.
Avui dijous, nit, a dos quarts de deu, especial. Exit grandiós de l'opereta en tres actes «Cuento oriental».—Segón: «El patinillo».—Demà divendres tarde, a dos quarts de sis, a preus económic «La princesa del dollar».—Nit, a dos quarts de deu.—Primer: «El húsar de la guardia».—Segón: «Si yo fuera rey».—Tercer: «El patinillo».—Diumenge, tarde i nit, «Eva».—Aviat «Los campe-nos».—Próximament, estrena de l'opereta en tres actes «El duque Job».— Se despatxa a comptaduría.

Saló Catalunya
Plaça de Catalunya, 3
Gran cine de moda.—Avui, dijous, important programa.—Tarde, de quatre a vuit; nit, a dos quarts de deu; 4 estrenes, 4: «El oro vengador», 900 metres; «Un caso misterioso», 1.100 metres; «La cartera roja», 600 mtres; «¡Ah! esos maridos», i les d'èxit «Serafín no tiene compás», «Luny cae en la trampa». Exit sensacional de la pel·lícola única
ELECCIÓN DE S. S. BENEDICTO XV
impressionada per la casa Cines-Roma per compte d'aquesta Empresa, la qual té el dret exclusiu d'estrena. — Divendres, Moda, noves estrenes.

Sala Mercè
Avui, pel·lícoles extraordinaries, verdaderament sensacionals que arriben al comble de la emoció dramàtica
L'esfera de la mort 1.000 mts.
AGIOTISTE, 800 mts.; No tot lo que llueix... 900 mts.; El rapte; Les haçanyes del senyor Dubléo, i altres.
Visitant les GRUTES FANTASTIQUES se passe un rato divertit i en continua rialla.

DIORAMA
Avui, dijous, programa extraordinari: «El Agiotista (800 metres), «El Rapto» (900 metres), «Sangre azul» (1.650 mts.), «La esfera de la muerte» (1.000 metres) i altres.

HIPODROM DE BARCELONA
(Casa Antúnis)
HIPIC SPORT
Grans carreres de cavalls els dies 4, 11, 18 i 25 de octubre i 1 i 8 de novembre.
La matrícula ha sigut ampliada fins al dissapte a les tres de la tarde.
Detalls per cartells.

SATURNO PARK
Elegant centre d'atraccions. Obert de 3 a 7. Concerts totes les tardes per la banda de Vergara.
Avui dijous, tarde, dedicat als nens, amb [illegible] japonesos, que repartiràn dolsos i joguines.
Entrada de passeig 10 cèntims

Frontó Comtal Avui nit, a un quart d'onze, dos extraordinaris partits a punta.
Vermells: Munita i Ansola.
Blaus: Sànchez i Carreras.
Entrada 2 pessetes.

Publicacions rebudes

—Hem rebut el número corresponent al present mes de la revista «El Mundo Financiero, Industrial y Comercial».

Els vòmits, cor agre, ardors, inapetencies, pesadesa, bilis i dolors del estómac, cintura i esquena, etc., desapareixen el següent dia d'usar el

ESTOMAGO ARTIFICIAL

DE VENDA PER TOTES LES FARMACIES Y DROGUERIES

Desapareixen en tres díes les dispepsies, gastralgies i cadarros gàstrics, com ho certifiquen milers de curats.
Refuseu com a falsificades les capses que no portin la firma dels únics concessionaris a Espanya.
J. Uriach i C.ª — Barcelona

Avisos

PER PROXIM ENDERROC DE LA CASA
H. W. BROCON
PROFESSOR D'ANGLÈS
s'ha traslladat a la Ronda de l'Universitat, núm. 21. Lliçons particulars. Classes. Traduccions.

Academia E. Michel Canuda, 11, primer. Idiomes, Comerç, classes i lliçons a casa i a domicili.

Préstams

Diner propi, sense comissió, barato; amb reserva i rapidesa en 1.ª, 2.ª i 3.ª hipoteca i indivisos. Pelayo, 22, entr. 1.ª De 11 a 12 i de 5 a 6.

Compres

Alhajes or, plata, platí, brillants, perles i dentadures; se paguen preus molt alts. - Carrer Cardenal Casañas, núm. 8, botiga joiería.

Dispeses

Elegants habitacions, a preus mòdics, amb assistencia o sense. Carrer dels Angels, n.º 4, segón, primera.

Anuncis

BOMBES I CINIES
1914

Unió Empresaris de Pompes Fúnebres (S. A.)

Servei municipalisat

En virtut d'haver comensat, amb data 8 del corrent juliol, el nou régim municipal relacionat amb els serveis de pompes fúnebres, aquesta Empresa posa en coneixement del públic que, essent la concessionaria de l'Excm. Ajuntament per a la prestació de dits serveis, ha establert sa Central, oficines, sucursals i estafetes en els següents punts:

Central, Oficines, Fábrica i Tallers, carrer Campo Sagrado, 24.-Telèfon 2691

Districte	I	Sucursal Sta. Bàrbara, 13-Teléf.	1895	Districte	VII	Sucursal Canonge Pibernat-Teléf.	6104
"	I	Estafeta, Wad-Ras, 236,	"	8238	"	VII	Estafeta Blay, 56	" 3400
"	II	Sucursal Alt Sant Pere, 78	"	1767	"	VIII	Sucursal Torrent Olla, 133	" 7757
"	III	Sucursal Palla, 8	"	949	"	VIII	Estafeta Sant Gervasi, 5	" 7809
"	IV	Sucursal Lauria, 49	"	2643	"	IX	Sucursal St. Andreu, 201	" 8265
"	V	Sucursal Sant Pau, 72	"	1917	"	IX	Estafeta Major, 27 (Horta)	" 8099
"	VI	Sucursal Aribau, 17	"	2490	"	X	Sucursal Clot, 59	" 8234

En tots els prerrelacionats locals, será el servei permanent, devent dirigir-se a qualsevol d'ells, bé personal o ja telefònicament, els avisos de defuncions, per a l'immediata prestació del servei.
Al mateix temps prega l'Empresa concessionaria, es dirigeixi a ses oficines qualsevol reclamació a que pugui donar lloc en sa implantació i desenrotllo el nou régim municipal establert, puix aixis será deguda i immediatament atesa i subsanada qualsevol deficiencia.

Fàbrica de Flors, Corones i Plantes
i tot lo que's necessita per a ferles
Antiga Casa.— T. COSTAS. — Palla, 13 i 15 pral.

Epilepsia (mal de Sant Pau) Corea (ball de Sant Vito) y demés afeccions nervioses, se curen radicalment ab l'Us de la Poció Antiepilèptica del doctor Sanmiguel.

Anemia, Clorosis y en general totes les malalties de pobresa orgànica, es curen radicalment usant l'Extracte reconstituyent del doctor Sanmiguel.

Dipòsits: Dr. Andreu, y farmacia Dr. Martí, Ronda St. Antoni, 14, cantonada [illegible]

MAL DE CAP
NEURALGIES
i tota classe de **DOLOR NERVIÓS**
CALMA a l'acte i CURA ab tota seguretat amb les célebres
Tabletas KAMNOL
1 pta. estoig d'alumini ab 12 dosis, en totes les farmacies. - Detalls i prospectes
Farmacia Morató: Passeig St. Joan, 77. Barcelona

LES HERNIES (trencadures)
I EL BRAGUER MEDICAL VIVES
Està comprovat per l'experiencia que les moltes complicacions i perills d'estrangulació a que està propens el trencat, es més degut a l'ús que fa de braguers defectuosos i impropris de sa dolencia, que a altres causes, perque, per regla general, no li subjecten degudament la hernia, succeint això amb més freqüencia als trencats que han adquirit braguers de ressort flexible, que serveixen més pera empitjorar son estat que beneficiar-lo, fins a l'extrem de posar en perill la seva existencia [illegible] Despatx: De 9 a 1 i de 3 a 7. Rambla del Centre, 12, pral. (prop del Liceu), Barcelona.

Pàgina Artística de LA VEU

Excavacions y troballes.-Art antich y modern.-Pedagogía artística.-Museus y Coleccions.-Art nacional y extranger.-Curiositats barcelonines.-Ressenya de conferencies.-Exposicions locals y forasteres.-Llibres y Escoles. Noticies de concursos y de tot lo que pugui interessar als artistes y als industrials d'art

250

Les primitives armes de foc portàtils

I

Les bombarda i culebrina portàtils donaren lloc a multitut d'armes de foc que un soldat podía per sí sól i sense gran esforç moure i traginar i fer maniobrar. Les denominacions primitives, desapareixen per a donar lloc a altres dignes d'esment.

Un text ja retret en article anterior ens dóna la existencia de la «escopeta» a principis del sigle XV. Confessaré, no obstant, que fins quasi un segle més tard la paraula no logrà popularitat. En 1523, a la casa den Josep Sala, s'hi menciona una «scopeta de sinch palms» i tres anys després, a casa del navier Joan Granollachs, «dues scopetes propies del dit difunt» i «dotze scopetes de la nau». (C. F. Inv.). Posteriors an aquestes, fóra facilissim retreure'n moltissimes. Diré, solament, que és freqüent veure-les acompanyades de «llurs gorniments de tenir pòlvora». (1530, Bernardí Videt), «amb son flasco y ensauador» (1543, Canonge, Geroni Farreres). En 1553, surt en poder den Pere Albareda «una escopeta petita ab flasco y flasquillo y un mollo de fer pilotes». En el Castell d'Oris, en 1540, s'hi registren «quatre scopetes de ferro». (C. F. de Vich, Ind.)

La «espingarda» era més llarga que la escopeta, i més oberta de canó. El mot procedeix de l'alemany, ressenyant un aparell per a llençar quelcom. Això vol dir quin devía ser l'origen foraster de tal arma. En nostra terra apareix a la segona meitat del segle XV. El senyor Manuel Galindo, arxiver de Tortosa, ha trobat en 1462 el nom de un Domingo Delabet, «mestre de fer spingardes». En parla de «spingardes» la famosa novela de «Tirant lo Blanch» (volum I, cap. V.), i la trobo en 1478 a casa den Miquel Mambla: «I spingarda trencada». En 1505, el Gabriel Pruners ne posseía una «de coure trancada»; en 1520, el mercer Francesc Albareda la tenía junt amb «una botera per tenir la pòlvora». L'any següent, un tal Joan Jutglar, al morir, ne va deixar dues: la «una sense arbrer, laltra ab arbrer de fusta», i en 1531, en Pere Codolosa era possessor d'una que ja mereixería el nom d'antiga. (C. F. Ind. pàgs. 631 i 1339.) El Llibre de Coses assenyalades cita aquesta arma en 1512 i en 1519. Es ben curiós que la espingarda, tal com la indiquen els documents anteriors, desaparegués de nostre armament per quedar convertida en la tan estimada arma dels africans.

L'«arcabús» no falta qui vol que vingui del «büchse» alemany, però amb probabilitat sa etimología sigui italiana, indicant una ballesta o arc, amb canó per a millor dirigir la sageta. Potser aquí, en aquest punt d'origen, s'hagi de al·ludir a la «ballesta de tron», de que parlen documents de 1338 i de finals del segle XIV (Vid. Aguiló, Bol. de la R. Acad. B. L. de Barcelona, I, pag. 257.) En Miret i Sans ha retret un escrit de 1374, en que's menciona «una ballesta de tro lo qual tira XIII lliures». (Id. id. pàg. 303.)

El ja citat senyor Galindo me comunica un document de l'arxiu de la seva ciutat en que's consigna el fet de que en 1375 s'adquirí una «ballesta de tro» que's disparava amb «pòlvores». Sía com sía això de l'origen, el fet és que'l mot arcabús el tenim per ací en documents de principis del segle XVI, presentant com a caractersítica llenoep o caixa de fusta, que retenía el canó, no molt llarg, permetent apoiar-lo a l'espatlla a l'acte de disparar, a diferencia de les armes anteriors que havíen de menester fer el dispar a pols o aguantant l'enfust per sota l'aixella, a fi de assegurar la puntería i no rebre gaire de plè la patacada que donava l'arma a l'acte de llençar el projectil.

Jo trobo vulgaritzat l'arcabús des dels anys de 1520. Entre els bens del vigatà Josep Sala, en 1523, s'hi menciona: «Un arcabuset de cinc pams de canó» (C. F. Not. Onofre Calvet). En el Castell de Tous en el mateix any s'hi posen: «dos arcabusos bons amb tot son guarniment, ço és flascos i flasquillos». (Rev. Est. Univ. Catal.) En 1527 a Barcelona s'enviaven contra uns pirates a Badalona «gent i archabusaria», i dos anys més tard 50 arcabussos i 10 escopeters figuraven en la galera reial dirigida a Italia (Capmany III, p. 3). Les Corts de Monçó de 1534 prohibiren que'ls estrangers portessin arcabussos o escopetes. En 1542 el Duc d'Alba deia a la comtal ciutat: «Es menester tengays dos mil arcabuzos y mil mosquetes... Mas mechas de arcabuzos: mas plomo para los arcabuzos y smeriles», responent-se que pel juliol hi havía entre Barcelona i els llocs veins «cinc milia arcabussos», havent-hi els de ciutat que estaven proveits de «es smetxes». (Man. Nor. Ard. i Club de coses assenyalades 420 i 458).

I en documents hi hà «arcabussos petits» (1545), «xics» 1550), «no sa «casa de fusta» (1549), «arcabús de munisió» (1553, 1566). En 1576 se cita «un canó d'arcabús curt de dos fins en tres palis».

Amb aquesta arma durant molt temps apar confondre-s'hi el mosquet. En termes generals, la documentació catalana parla d'arcabussos durant els anys del mil cinc-cents i de mosquets sols a finals del segle i durant els anys següents. Confessaré que no he vist document català anterior a 1597 que's refereixi als darrers, quan Girona n'envià a cercar per a defensar-se contra els francesos. El mosquet era un perfeccionament de l'arcabús en quant a la forma i comoditat. Les campanyes dels anys de 1630 i següents parlen molt dels soldats que portaven una tal arma de foc i que s'anomenaren «mosquiters» o «mosqueters».

Totes aquestes armes en un principi tenien un petit orifici en la part inferior del canó, que s'omplía de pòlvora i s'encenía aquesta perque comuniqués el foc a la càrrega. El dispar devía fer-se aplicant un carbó o ferro roent, essent un gran progrés l'ús de l'esca o de la metxa encesa que'l soldat tenía a la mà i posava en el dit orifici o botafoc. Al segle XVI s'usà un ressort o serpentí que tenía la metxa i amb un senzill mecanisme s'abaixava fins a tocar i encendre la pòlvora. Aleshores és quan s'acudí posar l'orifici d'inflamar, no al damunt del canó, sinó a un costat donant lloc a la cassoleta que s'encengué amb una espurna de foc que donava una pedra foguera. D'aquí les claus «de roda» i «de xispa», sobre les que crec inútil donar detalls.

Els arcabussos i mosquets sovint eren llargs cosa de metre i mig o més, fent-se precís per a disparar-los amb acert apoiar-los sobre quelcom que permetés la puntería. Per això s'imaginà una vara que terminava amb una forqueta, que era complement de l'arma i a voltes servía de baqueta o atacador.

Acompanyament de l'escopeta, arcabús i mosquet era el «flasco» o porta pòlvora i bales. Era aquest objecte de les més diverses materies, especialment de metall, però no'n faltaren de banya, cuiro, fusta i fins de marfil. Els constructors de flascos, dits «flasquers», eren abundants a Catalunya durant els segles XVI i XVII. Les bales o pilotes se duien a vegades dintre filats. A Vich en 1551 hi trobo un pàrell de filats de tenir pilotes. (C. F. Inv.)

La gent d'armes duia la pòlvora «a distribuída en diferents «flasquillos» de fusta o cuiro, contenint cada un la càrrega justa d'un tret. Aquests anaven penjats a la «bandolera», «xarpa» o «tablet» que's duía posada com una banda. El nombre de «flasquillos» no acostumava passar de dotze.

Les bales eren de plom i era molta la gent que se les feia. Així ho demostra que's trobi en cases particulars menció del motllo de produir-les. En 1545 trobo a casa del notari Pere Sabater descrit «un motllo de fer pilons d'escopeta». Quatre anys més tard el beneficiat Benet Brugats devía posseir: «Un motllo de ferro per a fer moltes pilotes d'arcabús. Dos motllos de fer pilotes d'arcabús. Una llossa de ferro per fondre plom per fer dites pilotes». (C. F. Inventaris).

El ja citat senyor Marlàn Galindo, de Tortosa, ha trobat la composició de la pòlvora que servía en 1375 per la «ballesta de tró: Sal petra 8 i mitja parts, sofren 8 i mitja i mig quart, càmfora un terç, arcènic blanc un quart, orpiment vermell un terç, carbó de salze miga». Preocupació fou dels antics procurar-se de totes les materies necessaris per la pòlvora el salnitre. El Manual de Novells Ardits en 1595 parla de que «els «salnitres» venien de Lleida. L'any següent i més tard en portaren grans partides des de Mallorca.

La gran deria dels armers del temps vell fou enllengerir l'arma de foc, fent-la fàcilment portàtil. D'aquí que s'escursés l'arcabús i se'l disminuís de calibre, pretenint-se fer-ne un enginy que amb una sola mà pogués moure's i engegar-se. I així es crea l'«arcabús-pedrinyal» o simplement el «pedrenyal» o «pedrinyal». El nom se vol que vinga de la facilitat d'apoiar-lo en el pit, de lo que's formà el mot francès «poitrinal», però no falta qui vol que la denominació suposi el disparador amb pedra foguera o «pedernal». Apareix l'arma una vegada entrat el segle XVI. En 1523 trobo a casa del vigatà Josep Sala «tres padrinyals i una xispa tot de quatre pams». Això sembla indicar una diferencia entre'ls d'esquitx de pedra foguera i altres que no'n tindríen. En 1572, un tal Gaspar Codina tenía «un pedrenyal francesc». (C. F. de Vich. Inv. dels notaris Calvet i Puig). El senyor Chía, de Girona, ens ha parlat en 1561 d'un pedrenyal carregat amb pilota i perdigons (Bandos y bandoleros III p. 510). El causídic Joan Oriol, de Vich, en 1580 posseía «un padreny» amb son «canó de tres pams i mig, amb son pany i clau». (C. F. Not. Franch).

La comoditat del transport de l'arma aquesta i el fet de que per sa mida pogués amagar-se fàcilment sota la roba fou causa de que s'usés moltíssim en les bandositats i bregues de la segona meitat del segle XVI. Això fou causa de que's volgués, si no prihibir, al menys reglamentar sa fabricació i ús. El virrei Ferràn de Toledo publicà diferents edictes referents an això en 1571, crides que s'estamparen a Barcelona per Claudi Bornat. En una d'elles aprova «la prohibició feta dels pedrenyals per edictes fets pels lloctinents generals de sa Magestat predecessors seus», atenent que l'experiencia venía demostrant que essent aquells «arma molt prompta serien confesos i se cometen diversos homicidis». Per això restrinyía l'us de pedrenyals sols a les persones que'n tinguessin permís, devent ser els canons de quatre pams i mig de cana i no menors, prohibint-se els que anteriorment s'havíen permés d'un pam menys, que deuríen ser retirats dintre el terme d'un any. Els manyans, ferrers i mestres d'arcabussos podríen adobar els arcabussos de tres pams i mig durant l'any. I s'establía la orde draconiana de que dintre el temps de dos mesos els armers que volguessin fer adobs deuríen habitar en determinades ciutats i viles catalanes i no en altre lloc.

Per lo vist el plaç per a retirar les armes curtes s'estengué fins a Sant Joan de juny de 1572, donant-se encara un nou plaç que devía finir per a Nadal de l'any següent. Aleshores un nou edicte prohibía, baix severes penes als armers, fer canons d'arcabús o pedrenyal menors de quatre pams i mig o bales (pilotes) d'una unça i mig quart; però s'advertía que mentres no's presentés altra cosa, la gent dedicada a la persecució de lladres i saltejadors de camins, podría continuar usant les armes de tres pams i mig.

En les Corts de Monçó de 1585 se tractà determinadament aquesta qüestió, ja que és de creure que tot lo establert abans no hauría sigut de gran eficacia. Les disposicions donades en Corts volgueren ser de tota fermesa ja que en endavant figuraren en totes les edicions que podíem anomenar oficials i vigents de les «Constitucions i altres drets de Catalunya». En un capítol se prohibía l'us dels arcabussos-pedrenyals i especialment els petits anomenats pistolets, que ja per nos son estats, no sols prohibits, però encara reprobats», i en altres Regnes com a arma proditoria falsa i no utilosa per a la guerra, maligna i indigna de nom d'arma. I se posava prohibició pels pedrenyals curts de tres pams i mig, que devíen ser retirats del tot dintre'l terme de dos anys, substituint-se per arcabussos de metxa, de quatre pams de llargada. Els mestres armers no podíen fer mai pedrenyals curts o llarcs o peces i adobs en els arcabussos-pedrenyals curts. (Lib. IX, títul XIX, const. III a IX).

Aquestes ordres degueren ésser poc menys que lletra morta i es repetiren sovint, acomodant-les a les circumstancies. Al 4 de juliol i 21 d'agost de 1603 es feren crides pel governador i virrei. Al 14 d'abril de 1612, el Rei Felip III hi tornà, promulgant la disposició el virrei Almanzan durant el mes d'agost. Els catalans consideraren contra les costums de la terra la prohibició dels arcabussos-pedrenyals, publicant una informació o memorial en el que's justificava el perjudici que representava per a les Constitucions de Catalunya un tan radical manament. Els consellers de Barcelona que a 26 de juny de dit any havíen clamat contra els pistolets, després, a 14 de setembre buscaven ajuda dels diputats per anar contra la pragmàtica reial. El virrei Albuquerque a 16 de setembre de l'any 1616 reprodui la disposició del Rei Felip, contra la que'ls barcelonins tornaren a moure guerra. Finalment, a les darrerfes de 1622, amb motiu de la vinguda del nou Rei Felip IV havía ofert que aquest donaría ordre de suspendre les pragmàtiques referents a pedrinyals. Amb ocasió de les bregues de 1640 els consellers de Barcelona prohibiren totes les armes de foc, fossin de pedra o de metja, de qualsevol mida.

Mentrestant que'ls anys passaven els pistolets, a despit de tota prohibició anaven essent en l'ordre del dia. Ja des de finals del segle XVI se n'havíen fet de sols un pam de llarc, trobant-los la gent indispensables per a sa propia seguretat des del moment que la plaga del bandolerisme s'havía anat convertint en endèmica en nostres encontrades.

Josep GUDIOL I CUNILL, Pore.

Projecte d'enllaç de l'avinguda del Tibidabo i el carrer de Balmes per l'arquitecte regidor regionalista en Guillem Busquets, segons els plànols de la Oficina tècnica municipal, aprovats per la comissió corresponent. La perspectiva te per punt de vista el Passeig de la Bonanova d'esquena a l'Avinguda del Tibidabo

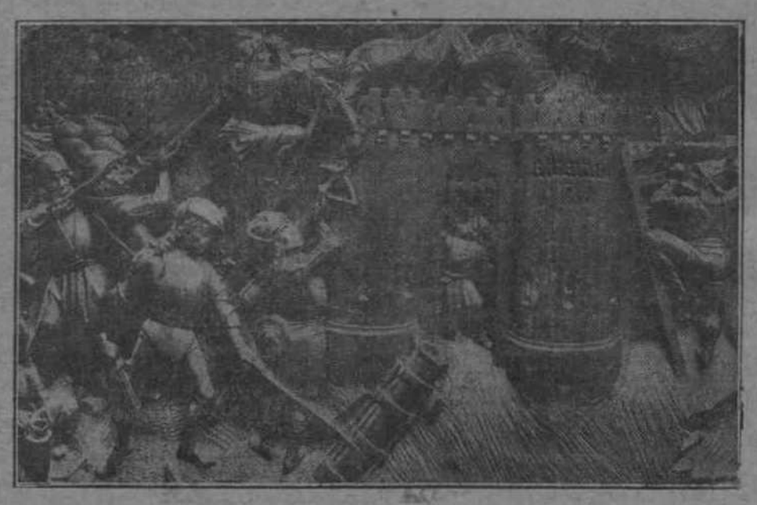

Relleu del Chor de la Seu de Toledo amb representació de l'artilleria.— Representa una escena de les conquestes dels reis catòlics contra els moros de Granada

Una escena de la conquesta granadina amb intervenció de l'artilleria representada en els relleus de la Seu de Toledo

L'Enllaç del carrer de Balmes

S'ha plantejat al Municipi una qüestió d'alt interès per a la bellesa de Barcelona, d'aquesta pobre Barcelona dels carrers bruts, dels terrats marroquins, dels excessos arquitectònics, en mig de la qual vivim contents per la fè que tenim en el seu avenir; la nostra fè, que és apoiada en la realitat d'un esperit de reforma civil que palpita sota les tristes realitats del govern present, i va obrint-se camí per l'esforç d'uns quants homes escullits que treballen en el municipi i a fóra d'ell preparant dies millors.

Com sempre que s'ha debatut una d'aquestes qüestions, s'han trobat cara a cara els dos partits. L'un representant dels interessos d'uns quants particulars, l'altre representant dels de la «nostra» Barcelona, sencera, vetllador del seu engrandiment, de la seva bellesa arquitectònica, de la seva dignitat civil.

Són, els que avui van a debatre aquest plet, els mateixos que's trobaven front a front en lo del Saturno Park, amb les petites i inexplicables diferencies de qualques veus que aleshores sonaven com clarins i ara emmudeixen. Són els dos partits de sempre, en fi, que amb lleugeres indecisions d'aquells als qui lo incolor de la llur situació política, sembla haver-los descolorit la propia personalitat, els que van a fallar una qüestió importantíssima per la dignitat de la nostra capital.

Es ella la de l'allargament del carrer de Balmes i del seu enllaç amb l'Avinguda del Tibidabo.

Dies enrera, en les planes del nostre diari, senyalavem la importancia d'aquesta via, que és l'enllaç natural, determinat en el plan Jaussely, que posa en comunicació el centre actual de la ciutat amb la montanya del Tibidabo. Es, doncs, aquesta una d'aquelles grans arteries de la vida ciutadana, a la que cal donar la dignitat que pels seus oficis li correspon, i certament aquesta dignificació reveladora de la seva màxima importancia, ve afavorida extraordinariament per les condicions naturals del terreny on es desenrotlla. Es aquesta via un d'aquells punts culminants de la vida de la futura Barcelona, que enfila i posa en contacte les barriades populoses de Gracia i Sant Geervasi, a les quals avui no és possible anar sense perdre's en la laberíntica i ridícula ondulació dels carrerons minúscols, invadits per les carcaces trepidants dels tramvíes. Es un d'aquells punts culminants on l'art de l'urbanisació troba motiu per als seus apoteosis arquitectònics que fan la gloria de les ciutats de tots els temps.

En Jaussely, al fer el seu admirable projecte d'enllaços, senyalà aquest encreuament com un dels principals de la ciutat, i en lloc de modificar les actuals condicions del terreny, com proposen els propietaris i els regidors que els defensen des del municipi, deixà escòrre's la via en el seu natural nivell, fent-la passar per sota l'actual passeig de la Bonanova, convertit en esplèndid viaducte, a enllaçar amb l'Avinguda del Tibidabo.

Mes, avui aquella Avinguda plena de «villas pepitas» de ciment emmotllat, dona un nivell que no podría modificar-se sense grans dificultats, de cost i en perjudici de molts interessos que al pas d'aquest nivell s'han creat. Tenint-ho en compte, els nostres amics del Municipi han adaptat el plan Jaussely a la realitat actual, i aprofitant la configuració natural del terreny han traçat el projecte que avui publiquem.

Es aquest projecte obra del regidor regionalista l'arquitecte en Guillem Busquets, a qui els seus estudis especialisats en els seminaris d'urbanisació de Alemanya donen avui una autoritat tècnica indiscutible per damunt dels seus contrincants del Consistori. Patronat pel president de la Lliga, senyor Abadal, quefe de la minoria regionalista, aquest projecte és el que serà portat a discussió en la sessió pròxima, i en contra d'ell, presenten els de l'altre costat el projecte dels propietaris: ço és, terraplenar el desmont que dona lloc an aquesta bella perspectiva fins al nivell del Passeig de la Bonanova, i edificar allí, tapant per complet el magnífic panorama que té per fons el mar.

Les seves raons tindràn els radicals, a ja veurem quines són elles, i que tal són elles. Nosaltres, interessats en aquesta qüestió artística, posarem atenció especial a la discussió que tanta trascendencia porta. Mentrestant, nosaltres, en aquesta ocasió com en tantes altres, demanem a les entitats artístiques el seu vot. Es prou important l'afer per a que l'Associació d'Arquitectes, que de poc ha fet el seu bell informe sobre la Barcelona Monumental, que l'Academia de Belles Arts, que demanava no fà molt al Govern la seva intervenció en dits assumptes, que les corporacions artístiques totes, donguin la seva opinió, tant si s'obra com no entorn del projecte l'informació pública que la opinió demana i que'ls nostres amics del Municipi han d'exigir.

La Catedral de Reims

La Catedral de Reims té d'amplada 30 metres, 38 d'alt i 136 de llarg, quina llargada desproporcionada se donà per a poder fer les festes de la consagració dels reis de França.

***

Viollet le Duc, amb aquella imaginació tan francesa, que no coteja dates ni analitza rès, ha volgut que Robert de Coucy fos l'autor del projecte i planta de la grandiosa catedral de Reims; mes, com aqueix arquitecte morí l'any 1311, no és possible que 100 anys abans fes projectes de catedrals. Altre arquitecte a qui es vol atribuir l'obra és Huch Libergier, de qui sabem que fou autor del projecte de la desaparescuda iglesia de Sant Nicasi, de Reims, que arrasà i demolí fins als fonaments la revolució; mes, dit arquitecte morí l'any 1263, segons la seva lauda, i per ella es pot presumir que treballà en la construcció de la catedral de París, mes no és verossímil que també treballés a Reims, i si s'estudíen els detalls i plànols de Sant Nicasi i es comparen amb Notre Dame, se veu que fou la mateixa mà qui els traçà; mes, amb la de Reims no té cap afinitat de traça ni de detalls.

Sabem fixament que'ls quatre primers arquitectes o mestres de l'obra de la catedral d'Amiens, varen deixar son nom escrit amb manesa laberíntica entre l'enrajolat de l'avant-cor, i que foren Robert de Lugarches, Tomàs de Carmont, Renod i son fill. A Reims fou fet lo mateix, mes en l'any 1778 un canonge, disgustat perque els escolans s'aprofitaven de les ratlles i entrellaços per a jugar-s'hi els quartos, feu treure l'enrajolat l'any 1778; mes, se tragueren cales i fins s'arribaren a publicar, i per elles se sab quins foren

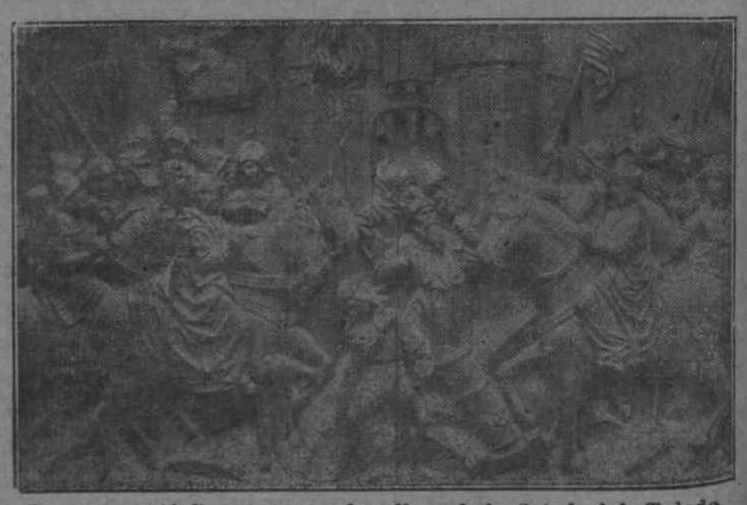

Representació d'un carro en els relleus de la Catedral de Toledo

P. REIG I FILL
CONSTRUCTORS DE MOBLES
Casa fundada en 1852 — Telèfon núm. 3.784
Despatx, Exposició i Venda — Rambla Çatalunya, núm. 23
TALLERS — Carrer Universitat, núm. 21

GRANS TALLERS DE FOTOGRABAT
C. Murtra
Hospital, 49, principal. - Barcelona

MOSAICHS E. F. ESCOFET & C.
Ronda Sant Pere 8

Institut Cristiá d'Arts Decoratives
S. CALSINA - Casa fundada l'any 1872
M. DOMINGO PERIS, ESCULPTOR
Tallers d'esculptura religiosa
EXPOSICIO I TALLERS — 62, Passeig de Gracia, 62 • PINTURA - DECORAT - Reproduccions Artístiques

RENART & C.IA
Gran assortit en objectes d'art, fabricació de la casa, propis per a regals
Reproduccions, clàssic i modern
Retrats, obres d'art dels grans mestres
Exposició de reproduccions fotogràfiques al carbó
Grabats, Marcs i motllures d'art
271, Diputació, 271
(entre Claris i Passeig de Gracia)

En la Llibrería Nacional i Extrangera
72, Rambla de Catalunya, 72
(cantonada Valencia)
Novetats en llibres d'Art i reproduccions gràfiques

els primers arquitectes que construiren aquella magna obra, i foren: Bernat de Soissons, qui fou el mestre durant 35 anys, i feu cinc trams de voltes i la O o rosetó del frontispici. L'altre mestre fou Gaucher, de Reims, que feu voltes i portals, treballant-hi 8 anys. L'altre fou Jona de Orbais, que començà contraforts i finestrals. L'altre fou Joan de Loup, que feu els portals i dirigí l'obra durant 16 anys.

El mestre Bernat apareix entre els que treballaren en arreglar el «Sacre» de 1287 en temps de Felip l'hermós. Apareix l'any 1328 com mestre de la catedral Colard i després en un procés del 1412 sona el nom de Joan de Dijon com mestre de l'obra de la catedral de Reims. Colard de Givry fou mestre de l'obra durant 36 anys i en 1418 feu una tribuna que s'enderrocà durant la Revolució. Dit mestre treballava també en les torres i muralles de dita ciutat de Reims.

Aqueix és lo que se sab de cert sobre qui intervengué en l'obra vella de la catedral mitgeval propiament dita.

Com a origen de dit sant temple, diu la llegenda que Sant Nicasi, bisbe, feu fer una capella a la Santa Verge María i que allí morí assasinat pels vandals — «ad ostium basilicæ sanctæ Dei genitricis Mariæ» i per a perpetuar el lloc en el temple mitgeval se col·locà una làpida que és al peu del chor actual. Quan en el segle IX Lluis el piadós fou consagrat en aquella seu per mà del papa Esteve IV, encara restava en peu l'edifici antic de tradició romana, mes amenaçava imminent ruina. L'arquebisbe Ebbon començà la reconstrucció prop l'any 820 amb ajuda de l'emperador Lluis, qui li permeté el treure pedra de les velles muralles i li donà un dels seus servents, mestre d'obres, nomenat Rumand. Quan fou traslladat, l'any 841, no estava acabat el temple i el vegé acabat el seu succesor Hinemar. Tenim noticia que tenía cubertes de fusta recubertes de planxa de plom i que el paviment era de marbre, que tenía vidres pintats i decorats sos murs i sostre. La consagració fou molt solemne amb assistencia del rei Carles el Calvo i molts bisbes.

L'any 976 l'arquebisbe Adalberón tingué que fer-hi series reparacions i semblà agregà un atri que serviría com a contrafort. Baix el regnat de Luis VII la catedral carlovingia fou altra volta molt reparada i enfortida, lo que demostra que la catedral del temps de Lluis el piadós no fou feta de molta resistencia i que era petita, ja que l'any 1152 se demoleix una torra i se dónen dos trams més a la catedral, lo qual fou pagat per l'arquebisbe Samson qui ademés feu fer un portal nou amb sa torre a cada angle. Feta aqueixa obra, que feia creure assegurada la vida de la catedral, en 6 de maig de 1210 un incendi la destruí tota i amb ella cremà també part de la vila. A l'any just l'arquebisbe Aubri de Humbert posà la primera pedra de la nova catedral, quina planta i obra s'havía estudiat, millorant lo conegut fins allavors; aqueixa és la catedral que amb més o menys obres i afegits ha arribat a nosal- tes.

Com sempre, en aqueixes obres, els primers 20 anys se treballà amb gran activitat; els canonges aprofitant la butlla que els donà el papa Ignocenci IV, anaven a captar per tot França i fundaven confraríes per tot arréu, encarregades de recullir almoines. L'any 1241 estava acabada la nau fins al chor i el dia 7 de setembre ne prengué possessió el capítol. L'any 1251, el capítol estava plè de deutes i el papa Ignocenci IV donà noves butlles i, segons se diu en la sol·licitut, els deutes de l'obra passaven de 7.000 lliures. L'any 1299 se treballava amb tanta activitat que fins se picava pedra en el pati del palau de l'arquebisbe. Quan se consagrà Carles IV encara es treballava en dit pati i el mateix passà amb el «sacre» de Felip VI. La guerra dels 100 anys retrassà la construcció, mes en 1351, sabem que encara es treballava. L'any 1400 l'arquebisbe Gui de Roye deixa per testament 1.000 lliures per a les parets de tanca del chor. La torre esquerra del portal major no era acabada i en 1427 el cardenal Guillem Fillastre donà per l'obra 400 escuts d'or.

Aquella obra, tal com l'acabaren els gòtics, devía ser una meravella, mes el mal-estruc perseguía i persegueix a l'hermosa catedral. El dia 24 de juliol de l'any 1481 sofrí l'edifici terrible incendi. Un dietari el descriu com segueix: «En el matí d'aqueix dia, entre onze i dotze, se va veure que hi havía foc en el campanar de la catedral sobre la teulada. Algun obrer encarregat d'adobar els junts del plom, havía descuidat el braser i calat foc. Prompte tot lo que era fusta cremava i el plom fos queia sobre les voltes i d'allí regalava fins a les cases veines corrent com si fos aigua. Prop de les nou, creguérem tots que el foc s'apagava, mes poc després, altra volta esclatà amb més furia. El foc sols s'acabà quan rès quedava de fusta i el foc calcinà els pinyons de la fatxada i totes les galeríes altes, fongué 11 campanes i sols s'aturà al trobar-se amb les voltes de pedra, deixant lo principal de l'edifici. El capítol, amb gran coratge, el dia 4 d'agost, es a dir, als 10 dies, tornava a la catedral a celebrar els sants oficis i resar hores com de costum».

Es precís que ens fem càrrec de la época d'aqueix desastre, l'any 1481; el renaixement d'Italia trucava a les portes de França i la gent intel·lectual no podía compendre un art que havía passat de moda, i llavors comença el veritable calvari de l'obra d'art. L'any 1492 per les noticies que es tenen, ja estaven fets els çavalls i pots de la teulada contractats l'any 1484, de manera, que lo primer que es feu, fou protegir les voltes de l'aigua i del temps. L'any 1506, vénen varis arquitectes a veure-la i s'acorda el plan de restauració, que prossegueix amb activitat fins a l'any 1515. Se [illegible] per l'incendi, i en 1611 i 1612, se gastaren més de 4.500 lliures torneses en reparar-les. L'any 1734 a 1742 se reparà el frontispici i es volgué imitar l'art gòtic. Varen desaparèixer els altars i tribunes gòtiques i, per a fer-se càrrec de com quedà, cal sols veure el gravat del «sacre» de Lluis XVI, aon se veu convertida la catedral gòtica en envelat bunyol de poble.

La Revolució la vengué en subasta, convertint-la en club i magatzem de palla. Les estatues foren mutilades i romputs molts detalls, mes la carcassa subsistí. Els anys 1827-1823 es «restaurà» i prosseguí la restauració en 1837, mes l'arquitecte Arveuf en l'any 1846 i successius i Viollet le Duc per l'any 1860 treballaren de ferm gastant molts milions, prosseguint-se les obres fins l'any 1875 per M. Millet.

Total, l'edifici patí més que en l'incendi del 1481, car fou desfigurat i convertit en gòtic del que s'estilà tot el segle XIX, que rès té de migeval, com desgraciadament sabem els barcelonins per experiencia propia en les obres fetes en nostres monuments.

Fa poc que's desmontà la bastida del frontispici i s'havía refet el rosetó.

—

La Catedral té forma de creu llatina amb una nau de 10 trams que corresponen a un arc central i dos laterals sense capelles formant tres arcs, el central de gran altura i molt més baixos els laterals per a donar lloc a esbelt finestral apoiant-se l'arc al contrafort per finíssim botarell. La nau central la formen columnes de base de vuit caires apoiant-se en quatre d'ells columnetes cilíndriques amb rics capitells de fullatge a l'arranc de l'arc apuntat que supermunta una galería de quatre arquets i sobre d'ella els grans finestrals de trepats calats baix base rosàcea. La nau central té 38 metres. El creuer el forma la mateixa nau central amb igual disposició i alçada. El presbiteri és com tots els gòtics, format per columnes iguals a la nau i el desenrotllo del mateix dóna lloc a cinc absidioles convertides en capelles.

Té sis torres, essent les importants les dues del frontispici, mes no són acabades. Les portes principals són quatre, tres al frontispici i una al creuer entrant a l'esquerra o sigui a l'Evangeli; la de la epístola és petita i dóna a la sagristía. Té altres portes menys importants.

Lo més notable eren les dues fatxades interior i exterior. L'interior és una serie d'arquets amb estàtues meravellosament executades. L'exterior eren tres portes amb degració amb doselets, sants i assumptes místics, coronat tot pels seus corresponents gabalets separats pels quatre contraforts tan característics en el gòtic. El central, separat completament del macís de l'edifici, pujava bon xic més que'l centre del claraboiat rosetó que il·lumina la nau central, el rosetó de la qual tenía igual dibuix que'l del Pi, Sant Cugat i Seu de Tarragona, mes a Reims era acusat en forma de gran finestral i el rosetó circonscrit a ell. Els altres dos buits sobre les portes els omplen dobles finestrals que sostenien els campanars, coronant la part alta de l'edifici una tira de sants com veiem en totes les catedrals franceses.

Robespier feu pintar en la llinda de la porta principal: «Le peuple français croit a l'existence de Dieu et a l'immortalité de l'ame».

...

Els francesos diuen que la Catedral és totalment destruida; no ho puc pas creure, i si s'ha salvat la carcassa la veurem aviat refeta. El tresor era poc, car la revolució ho arrebassà tot. Tenía algún quadre, pocs tapiços, el càlzer de Sant Remigi i dues o tres peces més de vella orfebrería que s'hauràn salvat.

Pels monuments són els pitjors enemics les guerres i revolucions, i algún dia potser podrem parlar de lo que ha desaparescut en nostra Catalunya, que tenía més importancia artística que la tan restaurada Catedral de Reims; mes aquells edificis es destruiren en nom de la llibertat i del progrés i ara es destrueixen en nom de l'odi de races. La Bèlgica, França i Austria paguen l'odi comercial que's tenen Anglaterra i Alemanya, i és molt trist que l'únic que no hi posa rès seu sigui Anglaterra.

Macari GOLFERICHS

27 setembre 1914.

Escrites aquestes ratlles tinc noticies certes que sols ha cremat el fustam de la falsa coberta de forta pendent que protegeix les voltes, i a bon segur que haurà patit molt la cresteria que feu en el segle XIX l'arquitecte Millet; també haurà patit el pinyó del frontispici, mes no ha desaparescut lo principal. Les noticies periodístiques sempre es deuen pendre amb quarentena i més quan són franceses.

L'estat de la Catedral de Reims és avui, ni més ni menys, que'l que tingué el dia 24 de juliol de 1481.

L'estètica de les batalles

El combat pintoresc

(Continuació)

La batalla és des d'aquest moment per a l'artista una ocasió per a mostrar una massa en moviment, animada per un únic desig, moguda vers un fi fàcil a conèixer. Ella li permet variar fins a l'infinit els moviments peculiars a cada ún dels homes qui composen aquesta massa, i aixís donar-nos una de les més grans joies estètiques: la sensació de la varietat en la unitat. Ella dona al pintor una diversitat d'actituts que cap tema iguala, de sentiments que cap altre aconteciment inspira, [illegible] festacions de la energía física i moral, i a l'ensems ella ajunta la calma al desordre, el sufriment als goigs de l'entusiasme, l'inquietut i l'esperança, la mort i la vida. El gest moderat del comandant qui ordena i designa, s'oposa als gestos violents dels soldats qui s'exciten i, segons l'enèrgica expressió de Sonwaroff, «fugen endevant». L'actitut dreta o agenollada dels que tiren, contrasta amb la posició corva dels que caminen avençant vers l'enemic. El ferit qui tomba, el trompeta que bufa, l'amic que alça i sostè a l'altre amic, el tirador mancat de municions, qui fòra del combat cerca en la bossa del company veí, tots aquests moviments i actituts trenquen la monotonía de les testes i dels braços dirigits vers al mateix fí. I quan l'artista ha emplear totes les expressions que li proporcionen la por, la rabia, l'exaltació, el desespero, quan ha acabat totes les actituts, tots aquests moviments que reflexen la vida en el seu màxim moment, li queda encara el gest dels que ja no pendràn cap més gest: els morts. Aixís l'horror de la guerra serveix a l'artista tant com la bellesa. Les víctimes concorren a la joia de la seva obra com els triomfadors, car els uns i els altres, més que els personatges de la vida ordinaria, li ofereixen pors diverses i en contrast. I en veritat per elles podem dir que hi hà una estètica de les batalles, perque hi hà una estètica del moviment.

Al començar, el pintor no se'n dona pas compte. Sens dubte veiem a Paolo Ucello posar, uns contra altres, els cavallers guarnits de armadures i cuiraces d'or, sobre els cavalls pesants com elefants, armats amb llances llordes com entenes. I els nostres contemporanis faríen bé d'inspirar-se en aquesta pesantor, i en aquesta nosa de l'armadura antiga, en lloc de fer-los córrer al galop com fan els húsars, tota vegada que per aquells gegantins escarbats, que eren els guerrers coberts de ferro de l'Edat Mitja, això no era pas possible. Si'ns passegem pel Palau Públic de Grecia, el Surioni Memmi i el Luca de Tommé despleguen sobre els murs les escenes bellíssimes de les batalles vieneses i florentines del seu temps, i perque ún ne pugui seguir les peripecies escriuen amb lletres grosses els noms sencers de totes les viles i ciutats o places fortes al bell mig de les seves pintures. Si fullegem els manuscrits il·luminats de l'Edat Mitja trobarem sovint, entre dos torneigs, un torneig més agitat que els altres, que representa una batalla. Més això són excepcions.

Cal que vingui el segle XVI perque el combat trobi en la pintura el lloc que durant l'antiguitat ocupà en l'escultura. Al principi l'hem vist sorgir, en mig d'una barreja indesxifrable, amb Rafael, amb Miquel Angel i amb Leonardo. En veritat, allò foren montanyes de muscles més que batalles. Multituts, millor que exèrcits. El tipus és el de la Victoria de Constantí, en una de les cambres més grans del Vaticà, que's podría anomenar l'apoteosi de la confusió. Allí veiem una aglomeració de baixos relleus antics, més que una concepció propia de la pintura. Després, avençant el segle XVI, es fa la claretat en les composicions, l'embull muscular es desfà. Montluc escriu:—Els pintors es documenten i tendeixen a ensenyar.—A Nordlingen, els murs de la Casa de la Vila pintats per Schaufletein ens mostren un siti en tota regla; a Florencia, en el Palau de la Senyoría, els plafons de Vassari expliquen el siti de la ciutat amb els detalls del campament, dels encontorns, de les bateríes, la presa d'Empoli amb les indicacions de l'assalt; a Madrid, les tapiceríes del Palau, descriuen la campanya de Carles V a Tunis, amb una exactitut topogràfica tan senyalada, que els nostres darrers residents a Tunis hi haurien pogut pendre inspiracions per a fortificar les nostres defenses en la possibilitat d'un desembarc.

Aixís i tot, aquestes imatges de la guerra són encara incompletes i com si diguessim borroses. Es la època en que l'artista suposa que la batalla no serà comprensible si no mostra les maniobres de conjunt i no serà estètica si no detalla un grupu dels combatents. No pot resoldre's a representar un cantó de l'acció en detall, o a mostrar el conjunt sense detallar rès. Es aquesta la mateixa època en que el comandant dels exèrcits procura treure una estrategia nova, dels medis nous posats a la seva disposició. La confusió que regna en la imatge, regna aixís mateix en la vida.

Després, tot d'un cop, la violencia del moviment atrau solament als artistes. No veuen en la guerra altra cosa que la barreja. Tots els pintors de batalles, de Rafael a Van der Meulen, ens mostren coses inestrincables, en les quals, com en la batalla de Salvator Rosa del Louvre, no s'hi veu rès més que unes quantes gropes de cavalls. Ells suposen que els esquadrons se topen, se penetren, se confonen, fins al punt de no reconèixer un company d'un adversari—lo qual és la concepció més falsa que pugui formar-se d'un combat de cavallería.—En la realitat, dos exèrcits de cavallería mai s'aborden a la càrrega. L'un d'ells és sempre romput abans de produir-se el topament, com si esclatés sots la potencia irresistible de l'aire comprimit. Tal diu el general du Barail, i tots els instructors de cavallería dotats de la experiencia de la guerra, confirmant aquesta regla. S'han arribat a veure exemples d'una girada per ambdúes parts. Quan les tropes s'aborden és sempre suaument, més que per topar, per penetrar-se. «Una càrrega real, sería d'una i altra part, una mutua exterminació, i en la pràctica el vencedor no perd quasibé un soldat.» Es diu de Eckmul, que «per cada cuiracer francès ferit abaix, corresponen catorze cuiracers austriacs ferits a l'espatlla.» Es, doncs, una fugida i no una topada. Si hi hà realment com- [illegible] persegueix; tal el Rezonville de M. Marot al Luxemburg, representant als cuiracers francesos que empaiten als prussians. Al revés, les càrregues antigues de Rafael, de Salvator Rosa, de Brenhegel, de Velanos, de Perrocel, de Wouwermans, de Casanova, no tenen cap apariencia de realitat. Fins en els antics trobem més respectades les regles de la lluita que en ells, car en les representacions aquelles veiem les tropes conservar perfectament els seus rengles, sense barreja de cap mena. «Amb la barreja, César a Pharsala i Aníbal a Cannes, hauríen sigut vençuts; els seus rengles, menys fondos, si haguessin estat penetrats per l'enemic, s'haurien vist aniquilats, car quiscun dels seus soldats hauría hagut de lluitar contra dos de l'altra banda. Ahir, com avui, ha dit el comandant Picg, és l'imaginació dels pintors i dels poetes la que ha vist la barreja en la batalla.

I la veuen, en absolut, tots alhora, quasibé unànimament, fins a Van der Meulen. Es ell el que ha introduit la tàctica en les pintures, i fà sentir en la batalla, com Malharbe en els versos, una «justa cadencia». Això no vol dir que altres no haguessin pintat, abans que ell, maniobres i posicions, ni que al seu costat, abans que ell i en el seu mateix temps, s'haguessin deixat de pintar les barreges. Però el seu «Pas del Rhin» és el primer gran exemple del quadre tàctic que veiem omplir les parets del Palau de Versailles, en el vestíbul i en els petits salons dels departaments de Lluis XV. Son les teles on l'artista ha volgut representar les posicions naturals o artificials i les operacions necessaries per a pendre'les o defensar-les.

Aquesta concepció obliga a una pintura especial. Per a descubrir d'un cop d'ull tot un exèrcit cal recular; com més una multitut en moviment passa al lluny més perceptibles són els gestos que el revelen. La escola tàctica, doncs, no mostra el moviment de la massa com ho feia l'escola de la barreja; les seves masses semblen blocs quadrats. L'escola tàctica és l'escola immòbil. Per tant, no podría ésser aquesta la pintura d'una acció. Aleshores, unes quantes figures al primer terme vénen a executar unes quantes maniobres vora l'espectador, com si's tractés d'un carroussel. Aquest personatges, deu vegades més grans que els soldats que's veuen al lluny, separats d'ells per una immensa distancia, dominant tota la plana, en la qual evolucionen els milers de petits combatents, semblen persones de una categoría més alta, que juguessin als escacs amb soldadets de plom.

Robert de la SIZERANNE.

(Seguirà.)

Origens del Renaixement Barceloní

per Raimón Casellas

(Continuació)

A causa, potser, de la nostra decadencia en lo polític i en lo cívic, en el seu dia no havíem tingut prou força per a provocar una renaixença local, derivada de les nostres arts de l'Edat Mitja, ni havíem tingut prou decisió per a seguir les petjades del Renaixement itàlic, com altres pobles havíen fet. El cas és que, ni l'estil plateresc, brillantment iniciat un temps, a Casa Gralla, ni l'estil dels palaus romans, aplicat per en Blay a la Diputació, varen arrelar en la ciutat nostra com varen arrelar en altres, a Palma de Mallorca, per exemple. I enfangats després en la mansuetut d'un barroquisme sense fantasía i sense empenta, més aviat benèit que foll, vàrem veure arribar el segle XVIII sense saber-nos desempellegar de les miseries indígenes. Per arrencar-nos del llot en que vivíem, va caldre que vingués en Viladomat. Ensinistrat amb universals coneixements, fossin lliçons del Bibbiena o estudis d'altres tractadistes, ell sols podía rependre les fòrmules del escolasticisme llatí, abandonades per nosaltres a l'apuntar el segle XVII. Tota aquella centuria i bona part de la següent signifiquen temps perdut, lo mateix per al nostre despertar civil que per al nostre desvetllament artístic.

Perxò és que en Viladomat fa en ocasions tot l'efecte d'un home providencial, i el seu obrador sembla un orient aon apunti l'indecisa llum de l'avenir. Allí, tot comença altre cop a bellugar, a deixondir-se, després de la nit aterradora en que havíen naufragat les nostres arts, tan vigoroses en l'Edat Mitja. Perque, no havem de donar a l'oblit, que aixís com s'havía perdut la brúixula de l'edificació decorativa, també s'havía perdut el cànon de la figura humana. I en el taller del mestre se torna, d'una manera o altra, a trobar tot lo perdut. Lo que es guanya, per un cantó, en ciencia perspectiva i en domini d'estils clàssics, se guanya, per l'altre, en coneixement del còs humà, en depuració i sentit de formes. No més cal que fem memoria de les figures o ridícolament primes o ridícolament groixudes, ara contorsionades com epilèptiques, ara ondulantes com dançarines, cubertes les unes amb draperíes tempestuoses, engoldrapades les altres amb indumentaries espessíssimes, que es representen sovint en els quadres de devoció de fí del segle disset o principis del divuit, per a que es vegi de sobte la mutació operada per en Viladomat en la pintura de l'imatge humana i en els habillatges de que apareix revestida. Una noció més exacta, més científica, de l'anatomía superficial i una comprensió més justa del plegat indumentari, són aventatges que a l'acte se fan notar en les pintures del mestre.

¿S'estudiava l'academia núa a l'obrador den Viladomat? Es difícil contestar rodonament a tal pregunta, ja que per testimoni escrit de l'època no ho sabem, com ho sabem, per exemple, de l'obrador den Manuel Tramullas. Però que les formes núes preocupaven al mestre i que en distintes ocasions va traduir-les notablement en les seves obres, és qüestió fòra de dubte. Aquí estàn els homes banyant-se en l'alegoría de l'«Estiu», amb torses que desseguida delaten l'observació del natural.

Però, en les «academies» que den Viladomat hem recullit, ¿són còpies estrictes del natural, sens esmena ni retoc, aquelles figures núes? ¿Són trasllat directe del model viu, desposseit de tot partit près d'arranjament i de tota estilització ulterior? Sembla arriscat contestar. Perque les dificultats que s'oposen a una resposta decisiva són múltiples i complexes. Una d'elles és el caràcter determinat que cada època imprimeix a la forma humana, adhuc a la exempta de tot vestit, de tota exterioritat indumentaria, que és el signe característic més indicador del temps. Cada cicle d'art, cada moda estètica influeix de tal manera en l'estudi immediat del natural, que el segella amb senyal inesborrable. En tots els períodes, l'«academia» núa, per més subjecta que sía a l'observancia del model vivent, ensenya els aires de les demés formes habituals i s'acomoda a l'estil del dia. Una nimfa o un efebe de Prud'hon, posem per cas, amb lo macís i arreplegat de llurs formes corporals, declaren immediatament que varen ésser produits durant la tongada napoleònica. Aixís com el còs esllanguit i gràcil d'una damisela de Burne-Jones, per exemple, denuncía a l'acte que va ésser concebut durant el període del prerafaelisme britànic. I això fa que, corresponent la forma humana als tirats socials del temps: arquitectures, indumentaries, mobiliaris, hi hagi un nu d'estil Imperi, i un nu de gust borrominesc i fins un nu goticisant, com hi hà un nu Botticelli i un nu Correggio, un nu Miquel Angel i un nu Durer, un nu Rubens i un nu Rembrandt, un nu Greco i un nu Goya, inconfundibles entre sí i inconfundibles amb cap més altre.

Doncs bé: el nu den Viladomat és un nu barroc. Però, ¿barroc en absolut, és a dir, accentuat amb protuberancies musculoses, amb declamatories actituts, amb tempestuosos moviments? Nó. Ja havem vist que el mestre era un esperit ponderat, sobri, més propens a lo esbelt que a lo feixuc de la línia. I aquests caràcters de sobrietat, de ponderació i de perllongament són els que modifiquen el barroquisme ambient en les formes núes que el nostre pintor ha deixat traçades. Es clar que de semblant mescla entre el creador i el seu temps, és impossible intentar-ne un anàlisi quantitatiu. ¿Aon acaba l'influencia externa i col·lectiva? ¿Aon comença l'inspiració individual? Inexplicable misteri. Lo mateix en el càs Viladomat que en tants altres, és inútil esforçar-se en inquirir la proporció en que influeixen, sobre l'obra artística, les propensions de l'època i els impulsos de la propia personalitat.

Mes, el problema encara vé a complicar-se quan se vol tenir en compte l'intenció representativa que l'autor va procurar imprimir des de primera hora al seu model. Perque, aleshores, a les esmentades dificultats ha d'afegir-se-n'hi una altra: la de conjecturar lo que es va treure directament de la natura viva i lo que s'hi va posar de subjectiu a fi de representar la proposada ficció. Per lo que toca a les «academies» del mestre barceloní, ens inclinem a pensar que el model viu les hi imprimía les veritats més exteriors i usuals: configuració anatòmica, relació d'encaixos, totalitat de flexions... però, amb tot això, necessariament havía de coincidir-hi un deliberat propòsit de conformar el natural inexpressiu a determinats impulsos d'invenció, si, com estem tentats de creure, les figures núes havíen de servir ulteriorment per a encarnar una persona històrica, se comprèn que a l'igual que han fet altres artistes—el cas del francès David és el més sabut—«in mente» ja dongués en Viladomat a la còpia que treia directament del model, certs caràcters, certes expressions i certes actituts que en definitiva ja el personatge havía de tenir, un cop estigués totalment representat.

I encara no acaben en aquest punt les ideals modificacions que, sobreposant-se al model vivent, el pintor introdueix en les figures. Unes altres rectificacions hi hà, probablement d'origen escolàstic, que influeixen també moltíssim en l'aspecte general de la seva obra. Són les relatives a la proporció del còs, evidentment perllongat, que, si no sempre, ben sovint concedeix als personatges. En general, les figures den Viladomat, per lo menys les que havem pogut subjectar a mida, resulten d'una llargaria superior al promig natural. Això és un fet que plenament pot comprovar-se en determinats dibuixos i pintures. Cal sols fixar-se en la sèrie més coneguda i justament celebrada: la de «Sant Francesc», per a veure que allí, no sols el protagonista, sinó Jesucrist, la Verge, Santa Clara, ses companyes, i tants altres actors d'aquella historia, són figures que, si es posessin dretes, traspassaríen la mida usual.

(Acabarà)

Crònica

Concurs per a un segell

La Secció de Propaganda Artística de l'Associació Artística d'Escultors Decoradors de Barcelona, recentment constituida, amb el propòsit d'unir energies artístiques, que col·laborin i impulsin al desenrotllo de l'art decoratiu quelcom descuidat en nostra nació per manca d'aquest sentiment de bellesa amb uns, i amb altres, per suposades teories que a cap fí pràctic condueixen, vos invitem coralment a pendre part a un concurs, per a un projecte de segell per a dita Associació, adaptant-se a les següents condicions:

Primera. Les condicions i mides pel segell, queden a l'incumbencia del concursant; podent presentar son treball, amb el material o formes que cregui més convenients.

Segona. Es condició precisa, la següent inscripció: «Associació Artística d'Escultors Decoradors Barcelona».

Tercera. El jurat el formaràn tots els escultors en general, firmant amb unes tires de paper, posades a l'efecte al costat dels treballs, al que a criteri de cada ú, el consideri mereixedor del premi, essent acceptat el que tingui més firmes.

Quarta. El concursant guanyador del premi rebrà un objecte d'art.

Quinta. Tots els treballs presentats quedaràn en poder de l'entitat.

Sisena. Els treballs seràn admesos des del 19 al 20 d'octubre, de sis a vuit del vespre, al carrer d'Aribau, 21, interior; al fer entrega dels treballs se'ls donarà un número d'ordre, tenint d'anar aquests acompanyats d'un lema.

Setena. Aqueixos treballs seràn exposats en el local que's destini, del que's donarà compte, a son degut temps, per medi de la premsa diaria.

Vuitena. La Secció Permanent de Propaganda Artística queda fòra de concurs, i en cas de sortir premiat algun de sos treballs, s'obtarà pel mateix, però es concedirà el premi al que amb ordre hagi obtingut més firmes.

En el lloc social, els individus de la Secció Artística, donaràn tots els detalls que's sol·licitin.

Barcelona, setembre 1914.—Per la A. A. de E. D. de B., la Secció Permanent de Propaganda Artística.

La reentelació del quadre den Fortuny a la Diputació

Continúen els treballs preparatoris per a la reentelació del célebre quadre den Fortuny, que decora la sala de sessions de la Diputació, els quals, com saben els nostres lectors, van a càrrec de l'antiquari Josep Dalmau.

A l'anar a procedir al reentelatge i escullir la tela sobre la qual s'ha d'enganxar la preciosa pintura, s'ha ofert al restaurador una grossa dificultat que ha obligat a la suspensió dels treballs per uns quants dies. Era aquesta dificultat la de no trobar en el mercat, teles del tamany que era necessari, cosa ben difícil, per altra part, ja que l'amplada de la pintura és de 3'25 metres.

Desconfiant de trobar tela de la referida amplada, se pensava en fer un afegit, a pesar de que aquest s'hauría conegut sempre. El senyor Dalmau, aconsellat pel ponent de la Junta de Museus, el notable col·leccionista don Emili Cabot, convingueren en la necessitat de fabricar-la expressa, si bé també això oferia grans dificultats, car són escassos els telers d'aquesta amplada.

Per fi, mercès a la casa manufacturera de veles de lona, Maristany Germans, de la Barceloneta, que posseeix telers de amplades considerables, que fan honor a la nostra industria, s'ha pogut fabricar la tela, que oferirà totes les condicions de conservació imaginables, posant la pintura den Fortuny en estat de immillorable conservació.

La casa Maristany s'ha prestat a donar totes les facilitats per aquest important treball, i no cal dir com és d'agrair la seva labor en aquest cas, per tots els que estimen les coses d'art.

El Museu Diocesá de Tarragona

Per no estar acabedes les obres del Museu Diocesà, no fou possible inaugurar-lo per les passades festes de Santa Tecla.

Comencen ja a venir molts retaules, despulles d'altars, imatges, teixits i algunes peces d'orfebrería de diferentes iglesies parroquials, per a nodrir la ja ben notable col·lecció d'objectes destinats a dit Museu.

Darrerament han vingut els de l'iglesia de la Guardia dels Prats que, per sa quantitat i qualitat, fa que sigui ben preuada aquesta rica col·lecció, composta de 12 retaules de diferentes èpoques.

Per altra part, s'anuncíen també importants donatius particulars, alguns d'ells de força valor arqueològic i històric.

La Capella del Miracle de Tarragona

Ens és grat constatar en aquestes planes, respecte l'enderroc de la capella del Miracle de Tarragona, que no ens equivocàrem al considerar impossible l'acord d'aquell Municipi d'enderrocar tan preciós monument.

Les comunicacions dirigides per diverses entitats artístiques a l'Ajuntament i al senyor Arquebisbe de Tarragona, han rebut totes resposta satisfactoria, en els termes de les quals se revela ben clar el desig de la seva conservació.

Veu's-aquí la resposta an alguns de aquests telegrames cursats amb motiu de l'anunciat enderroc:

«Bassegoda, presidente Asociación Arquitectos de Cataluña.

Con entusiasmo recojo su petición conservar interesante romànica Iglesia Milagro, procurando todos, incluso esa respectable Asociación, recabar Gobierno sea declarada Monumento Nacional, prometido marqués Vega Inclán.—Alcalde accidental, Luis Soler.»

L'alcalde de Tarragona, ha telegrafiat, ademés, contestant al president del Centre Excursionista de Catalunya, dient-li que la seva ciutat pren bona nota de la petició que li endrecen, procurant conservar íntegra l'iglesia del Miracle, essent necessari que tots cooperin a la declaració de monument nacional.